

Βρυξέλλες, 31.7.2018
COM(2018) 562 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

**για την αξιολόγηση των προγραμμάτων μέτρων των κρατών μελών δυνάμει της
οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική**

{SWD(2018) 393 final}

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

για την αξιολόγηση των προγραμμάτων μέτρων των κρατών μελών δυνάμει της οδηγίας-πλασιού για τη θαλάσσια στρατηγική

Θαλάσσια ζωή και πόροι: μια σανίδα σωτηρίας για τον πλανήτη μας

Η σημασία των θαλασσών και των ωκεανών για την ευημερία του πλανήτη μας αποτελεί πλέον αναμφισβήτητο γεγονός. Οι ανθρώπινες δραστηριότητες ασκούν πιέσεις¹ που επηρεάζουν τη θαλάσσια ζωή και τα ενδιαιτήματα, καθώς και τις βασικές λειτουργίες των ωκεανών μας. Πρόσφατες πρωτοβουλίες έχουν αυξήσει την ευαισθητοποίηση σχετικά με την υγεία και την κατάσταση των θαλασσών και των ωκεανών μας. Στις πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνονται η θέσπιση του στόχου βιώσιμης ανάπτυξης αριθ. 14² σχετικά με τη διατήρηση και βιώσιμη χρήση των ωκεανών, των θαλασσών και των θαλάσσιων πόρων· η κοινή ανακοίνωση σχετικά με τη διεθνή διακυβέρνηση των ωκεανών³· η «Διάσκεψη για τους Ωκεανούς», σχετικά με τον στόχο βιώσιμης ανάπτυξης αριθ. 14⁴· και η σειρά διασκέψεων «Ο Ωκεανός μας», εκ των οποίων η τελευταία πραγματοποιήθηκε υπό την αιγίδα της Ένωσης τον Οκτώβριο του 2017⁵.

Τα τελευταία 6 χρόνια τα κράτη μέλη της ΕΕ καταρτίζουν θαλάσσιες στρατηγικές για να συμμορφωθούν με την **οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική**⁶. Η οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να αξιολογούν την ποιοτική κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, να προσδιορίζουν την καλή περιβαλλοντική κατάσταση, να καθορίζουν κατάλληλους περιβαλλοντικούς στόχους και να καταρτίζουν κατάλληλα προγράμματα παρακολούθησης, καθώς και να εφαρμόζουν μέτρα για την επίτευξη του βασικού στόχου της οδηγίας, που είναι η διασφάλιση της «καλής περιβαλλοντικής κατάστασης» όλων των θαλάσσιων υδάτων της ΕΕ έως το 2020. Η έννοια της «καλής περιβαλλοντικής κατάστασης» ορίζεται από την οδηγία μέσω χαρακτηριστικών ποιοτικής περιγραφής⁷, όπως η διατήρηση της βιοποικιλότητας ή η

¹ Για τον κατάλογο των ανθρωπογενών πιέσεων βλ. οδηγία (ΕΕ) 2017/845 της Επιτροπής, της 17ης Μαΐου 2017, για την τροποποίηση της οδηγίας 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους ενδεικτικούς καταλόγους στοιχείων που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την εκπόνηση των θαλάσσιων στρατηγικών (ΕΕ L 125 της 18.5.2017, σ. 27)

² <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg14>.

³ Κοινή ανακοίνωση «Διεθνής διακυβέρνηση των ωκεανών: ένα θεματολόγιο για το μέλλον των ωκεανών μας», JOIN(2016)49 final.

⁴ <https://oceanconference.un.org/>.

⁵ <http://www.ourocean2017.org>.

⁶ Οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική), ΕΕ L 164 της 25.6.2008, σ. 19-40.

⁷ Τα 11 χαρακτηριστικά ποιοτικής περιγραφής ορίζονται στο παράρτημα I της οδηγίας-πλασιού για τη θαλάσσια στρατηγική και, περαιτέρω, στην απόφαση (ΕΕ) 2017/848 της Επιτροπής. Σ' αυτά περιλαμβάνονται τα ακόλουθα: D1 – Βιοποικιλότητα, D2 – Μη αυτόχθονα είδη (NIS), D3 – Εμπορικά εκμεταλλεύσιμοι ιχθύες και οστρακόδερμα, D4 – Δίκτυα θαλάσσιας τροφής, D5 – Ευτροφισμός, D6 – Ακεραιότητα του θαλάσσιου βυθού, D7 – Υδρογραφικές αλλοιώσεις, D8 – Ρυπογόνες ουσίες, D9 – Ρυπογόνες ουσίες σε ψάρια και άλλα θαλασσινά, D10 – Απορρίμματα, D11 – Ενέργεια, συμπεριλαμβανομένου του υποθαλάσσιου θορύβου. Για τους σκοπούς της παρούσας έκθεσης, τα χαρακτηριστικά ποιοτικής περιγραφής για τη βιοποικιλότητα (D1, D4 και

αντιμετώπιση των ανθρωπογενών πιέσεων, στις οποίες περιλαμβάνονται η αλιεία, η καταστροφή του βυθού της θάλασσας, τα θαλάσσια απορρίμματα και οι ρυπογόνες ουσίες. Μια νέα απόφαση της Επιτροπής⁸, η οποία είναι σε ισχύ από τον Ιούνιο του 2017, απαιτεί από τα κράτη μέλη να τηρούν κοινά κριτήρια και μεθοδολογικά πρότυπα κατά τον προσδιορισμό της έννοιας της «καλής περιβαλλοντικής κατάστασης» σε ποσοτικούς όρους για τα θαλάσσια ύδατα στο πλαίσιο της εδαφικής τους αρμοδιότητας. Επιπλέον, η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική απαιτεί ρητά από τα κράτη μέλη να συνεργάζονται με τις γειτονικές τους χώρες σε κάθε θαλάσσια περιφέρεια ή υποπεριφέρεια⁹.

Η παρούσα έκθεση βασίζεται στις αξιολογήσεις που πραγματοποίησε η Επιτροπή το 2014 και το 2017 σχετικά με τις θαλάσσιες στρατηγικές των κρατών μελών¹⁰ και αξιολογεί τα προγράμματα μέτρων τα οποία όλα τα κράτη μέλη έπρεπε να υποβάλουν στην Επιτροπή έως τις 31 Μαρτίου 2016¹¹. Στο τέλος της παρούσας αξιολόγησης περιλαμβάνονται γενικά ισχύουσες κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τις τροποποιήσεις που απαιτούνται για να βελτιωθεί η συνοχή και η αποτελεσματικότητα των μέτρων, ως δέσμη συστάσεων προς τα κράτη μέλη. Ειδικές ανά χώρα συστάσεις περιλαμβάνονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα έκθεση¹².

Δυστυχώς, μόνο 6 κράτη μέλη¹³ υπέβαλαν εμπρόθεσμα το εθνικό τους πρόγραμμα μέτρων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κίνησε τις ενδεικνυόμενες διαδικασίες επί παραβάσει. Μέχρι την καταληκτική ημερομηνία, τον Φεβρουάριο του 2017¹⁴, συνολικά 16 από τα 23 θαλάσσια κράτη μέλη της ΕΕ¹⁵ είχαν τελικά υποβάλει τα εθνικά τους προγράμματα. Τα προγράμματα που υποβλήθηκαν από τα υπόλοιπα 7 κράτη μέλη¹⁶, μετά την εν λόγω προθεσμία, δεν μπόρεσαν να αξιολογηθούν εγκαίρως για την παρούσα έκθεση.

Η αξιολόγηση της Επιτροπής το 2014 είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι ορισμοί και οι στόχοι που συνδέονται με τον απώτερο στόχο «καλή περιβαλλοντική κατάσταση»¹⁷

D6) έχουν ομαδοποιηθεί σύμφωνα με τις κύριες ομάδες ειδών και τους τύπους ενδιαιτημάτων, ως εξής: πτηνά, θηλαστικά και ερπετά, ιχθείς και κεφαλόποδα, ενδιαιτήματα του θαλάσσιου βυθού και της στήλης ύδατος. Μ' αυτή την πρόσθετη ομαδοποίηση προκύπτουν συνολικά 13 κατηγορίες χαρακτηριστικών ποιοτικής περιγραφής.

⁸ Απόφαση (ΕΕ) 2017/848 της Επιτροπής, της 17ης Μαΐου 2017, για τη θέσπιση κριτηρίων και μεθοδολογικών προτύπων για την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων καθώς και προδιαγραφών και τυποποιημένων μεθόδων για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση, και για την κατάργηση της απόφασης 2010/477/ΕΕ (ΕΕ L 125 της 18.5.2017, σ. 43).

⁹ Το άρθρο 4 της οδηγίας 2008/56/ΕΚ περιλαμβάνει κατάλογο των σχετικών θαλάσσιων περιφερειών και υποπεριφερειών της ΕΕ. Οι τέσσερις θαλάσσιες περιφέρειες της ΕΕ είναι η Βαλτική Θάλασσα, ο Βορειοανατολικός Ατλαντικός Ωκεανός, η Μεσόγειος Θάλασσα και η Μαύρη Θάλασσα.

¹⁰ COM(2014) 97 final και COM(2017) 03 final.

¹¹ Το άρθρο 16 της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική ορίζει ότι η Επιτροπή αξιολογεί τα προγράμματα μέτρων.

¹² SWD(2018)393

¹³ Βέλγιο, Γερμανία, Πορτογαλία, Κάτω Χώρες, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

¹⁴ Η έκθεση της Μάλτας υποβλήθηκε τον Απρίλιο του 2017, ωστόσο συμπεριελήφθη στην παρούσα αξιολόγηση, αφού δεν χρειαζόταν μετάφραση.

¹⁵ Δηλαδή, εκτός από τα 6 κράτη μέλη που αναφέρονται ανωτέρω: Βουλγαρία, Κύπρος, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Πολωνία και Ισπανία.

¹⁶ Κροατία, Δανία, Εσθονία, Ελλάδα, Λιθουανία, Ρουμανία και Σλοβενία.

¹⁷ Όπως απαιτείται δυνάμει των άρθρων 8 και 9 της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική - αξιολόγηση στο έγγραφο COM(2014) 97 final.

ποικίλλουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Ως εκ τούτου, η παρούσα αξιολόγηση εξετάζει επίσης τον βαθμό στον οποίο τα μέτρα των κρατών μελών επιτρέπουν την καλύτερη συγκρισιμότητα των προσπαθειών τους για την αντιμετώπιση των σχετικών πιέσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον. Αξιολογεί επίσης, για κάθε σχετικό χακτηριστικό ποιοτικής περιγραφής, σε ποιο βαθμό αναμένεται τα κράτη μέλη να επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση έως το 2020, όπως απαιτείται από την οδηγία¹⁸.

Ποια μέτρα έχουν λάβει μέχρι στιγμής τα κράτη μέλη για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης;

Στα προγράμματα μέτρων τους, τα κράτη μέλη παρουσιάζουν, συχνά, ως μέτρα υφιστάμενες πρωτοβουλίες ή εν εξελίξει εφαρμογή πολιτικής. Σ' αυτά, για παράδειγμα, περιλαμβάνονται δράσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ ή άλλων νομοθετικών πράξεων, όπως η οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα¹⁹, η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα²⁰, η οδηγία για τα πτηνά²¹, η οδηγία για τους οικοτόπους²², η οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων²³ ή ο κανονισμός για την κοινή αλιευτική πολιτική²⁴. Υφιστάμενες διεθνείς υποχρεώσεις, όπως εκείνες στο πλαίσιο του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού, έχουν περιληφθεί επίσης στα προγράμματα των κρατών μελών. Επιπλέον, τα κράτη μέλη αναφέρουν συχνά πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο των περιφερειακών συμβάσεων για τις θάλασσες²⁵. Είναι θετικό ότι, σε λίγες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη αναφέρουν μέτρα που έχουν συμφωνήσει συγκεκριμένα με γειτονικές χώρες εντός μιας θαλάσσιας περιφέρειας της ΕΕ, κυρίως μέσω των σχετικών περιφερειακών συμβάσεων για τις θάλασσες, ή εντός μιας υποπεριφέρειας. Περίπου το 25 % των μέτρων ορίζονται ως «νέα» μέτρα, δηλαδή τέθηκαν σε εφαρμογή ειδικά για τους σκοπούς της οδηγίας. Είναι επίσης θετικό το γεγονός ότι, χάρη στην οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, τα κράτη μέλη έχουν σταδιακά εγκαταλείψει την αποσπασματική προσέγγιση για

¹⁸ Άρθρο 1 της οδηγίας 2008/56/ΕΚ, όπου καθορίζεται το αντικείμενο.

¹⁹ Οδηγία 2008/98/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Νοεμβρίου 2008, για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών (ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3).

²⁰ Οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

²¹ Οδηγία 2009/147/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών (ΕΕ L 20 της 26.1.2010, σ. 7).

²² Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206 της 22.7.1992, σ. 7).

²³ Οδηγία 91/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1991, για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (ΕΕ L 135 της 30.5.1991, σ. 40).

²⁴ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την κοινή αλιευτική πολιτική, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1954/2003 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 του Συμβουλίου και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 και (ΕΚ) αριθ. 639/2004 του Συμβουλίου και της απόφασης 2004/585/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 22).

²⁵ Τέσσερις περιφερειακές συμβάσεις για τις θάλασσες καλύπτουν τα θαλάσσια ύδατα της ΕΕ: 1) Η Σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην περιοχή της Βαλτικής (HELCOM)· 2) Η Σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος του βορειοανατολικού Ατλαντικού (OSPAR)· 3) Η Σύμβαση της Βαρκελώνης για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου· 4) Η Σύμβαση για την προστασία του Ευξείνου από τη ρύπανση (Σύμβαση του Βουκουρεστίου). Η Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος στις τρεις πρώτες.

την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και έχουν στραφεί σε μια πιο στρατηγική προσέγγιση, με τη συνένωση διαφόρων τομέων εργασίας²⁶.

Εξαιρέσεις

Η οδηγία επιτρέπει επίσης στα κράτη μέλη, υπό ορισμένες σαφώς καθορισμένες περιστάσεις, να εφαρμόζουν **εξαιρέσεις**²⁷ από την καθολική επίτευξη, ή την επίτευξη εντός του σχετικού χρονοδιαγράμματος, των προβλεπόμενων περιβαλλοντικών στόχων ή της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Αυτές οι σαφώς καθορισμένες περιστάσεις περιλαμβάνουν το γεγονός ότι η επίτευξη αυτών των στόχων σχετίζεται με δράση ή αδράνεια πέρα από την ευθύνη των κρατών μελών, περιπτώσεις ανωτέρας βίας, ή το γεγονός ότι οι φυσικές συνθήκες δεν επιτρέπουν έγκαιρη βελτίωση της κατάστασης των θαλάσσιων υδάτων τους. Οκτώ²⁸ από τα 16 κράτη μέλη που εξετάστηκαν αναφέρουν εξαιρέσεις. Άλλα κράτη μέλη δήλωσαν ότι δεν έχουν εφαρμόσει εξαιρέσεις, δεδομένου ότι τα κενά στις γνώσεις και στα δεδομένα δεν επιτρέπουν να διαπιστωθεί κατά πόσον απαιτείται εξαίρεση σ' αυτό το στάδιο της εφαρμογής.

Είδη μέτρων

Τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει, κυρίως, μέτρα τα οποία, **μέσω νομικής ή τεχνικής παρέμβασης, συμβάλλουν άμεσα στη μείωση της πίεσης** (που αναφέρονται ως «άμεσα μέτρα» στο γράφημα 1). Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, τεχνικές λύσεις (π.χ. λιγότερο θορυβώδεις κινητήρες πλοίων) ή περιορισμούς ως προς το χωροταξικό πεδίο εφαρμογής ορισμένων δραστηριοτήτων (π.χ. μέσω διαδικασιών αδειοδότησης). Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη ανέφεραν επίσης μέτρα με **έμμεση συμβολή στην αντιμετώπιση της πίεσης** (που αναφέρονται ως «έμμεσες δράσεις» στο γράφημα 1). Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν δράσεις διακυβέρνησης και εκστρατείες ευαισθητοποίησης ή επικοινωνίας (π.χ. για τη μείωση των απορριμμάτων). Σε περίπτωση που τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν επαρκή γνώση μιας συγκεκριμένης πίεσης (π.χ. από μη ενδημικά είδη, υποθαλάσσιο θόρυβο), εντοπίζουν την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα με σκοπό την καλύτερη τεκμηρίωση των μελλοντικών μέτρων και/ή εφαρμόζουν περαιτέρω παρακολούθηση. Τα εν λόγω μέτρα θα ήταν καταλληλότερο να αναφερθούν στο πλαίσιο των οικείων προγραμμάτων παρακολούθησης²⁹.

Σύμφωνα με ό, τι απαιτείται από την οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική³⁰, στα προγράμματα μέτρων τους, όλα τα κράτη μέλη αναφέρουν τη χρήση **μέτρων χωροπροστασίας**. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στη δημιουργία συνεκτικών και αντιπροσωπευτικών δικτύων θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, όπως είναι οι ειδικές ζώνες διατήρησης σύμφωνα με την οδηγία για τους οικοτόπους, οι ζώνες ειδικής προστασίας σύμφωνα με την οδηγία για τα πτηνά ή άλλες προστατευόμενες περιοχές που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο περιφερειακών ή διεθνών συμφωνιών. Τα εν λόγω χωροταξικά μέτρα συχνά αναφέρονται σε σχέση με την

²⁶ Σημειώνεται ότι η παρούσα έκθεση αναφέρεται αλλά δεν αξιολογεί μέτρα που έχουν θεσπιστεί μέσω άλλων νομοθετικών πρωτοβουλιών, όπως τα σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού στο πλαίσιο της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα. Επομένως, τα συμπεράσματα στις περιπτώσεις αυτές είναι μόνο μερικά.

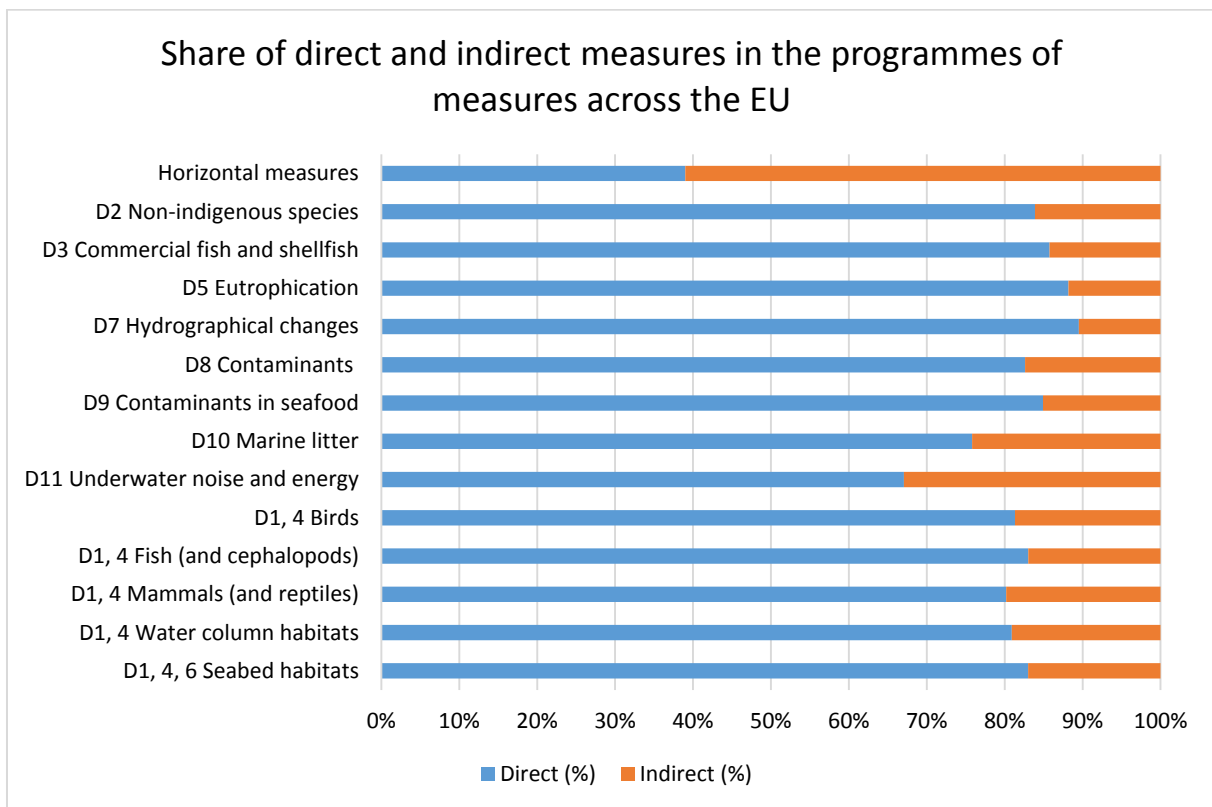
²⁷ Άρθρο 14 της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική.

²⁸ Κύπρος, Φινλανδία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

²⁹ Άρθρο 11 της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική.

³⁰ Όπως απαιτείται από το άρθρο 13 παράγραφος 4 της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική.

αλιεία ή την προστασία ορισμένων ενδιαιτημάτων· εξετάζονται στις σχετικές ενότητες κατωτέρω και περιγράφονται στις τεχνικές αξιολογήσεις³¹. Ως μέτρα, 2 κράτη μέλη³² αναφέρουν σαφώς νέες προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές και 8 άλλα³³ αναφέρουν τον σχεδιασμό ή τον χαρακτηρισμό νέων θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών. Η συνολική κάλυψη έχει αυξηθεί σημαντικά³⁴ μέσω της νομοθεσίας για τα πτηνά και τα ενδιαιτήματα³⁵ και των διεθνών συμβάσεων.

Γράφημα 1 Ποσοστό των άμεσων και έμμεσων μέτρων στα προγράμματα μέτρων σε ολόκληρη την ΕΕ

Μέτρα για την αντιμετώπιση των πιέσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον

³¹ Οι ειδικές ανά κράτος μέλος τεχνικές αξιολογήσεις έχουν διεξαχθεί για λογαριασμό της Επιτροπής από εξωτερικό σύμβουλο και βρίσκονται στη διεύθυνση http://ec.europa.eu/environment/marine/eu-coast-and-marine-policy/implementation/reports_en.htm

³² Πορτογαλία και Ηνωμένο Βασίλειο.

³³ Βουλγαρία, Κύπρος, Γερμανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία και Σουηδία.

³⁴ Κατά μέσο όρο, η κάλυψη αυξήθηκε κατά 4,9 % μεταξύ του 2012 και του 2016: Agnesi, S., Mo, G., Annunziatellis, A., Chaniotis, P., Korpinen, S., Snoj, L., Globevnik, L., Tunesi, L., Reker, J. 2017, Spatial Analysis of Marine Protected Area Networks in Europe's Seas II, Volume A, 2017, ed. Künitzer, A., ETC/ICM Technical Report 4/2017, Magdeburg: Ευρωπαϊκό θεματικό κέντρο εσωτερικών, παράκτιων και θαλάσσιων υδάτων, 41 σ.

³⁵ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. Spatial Analysis of Marine Protected Area Networks in Europe's Seas II, ETC/ICM Technical Report 4/2017, <https://www.researchgate.net/publication/322759892>.

Το παρόν τμήμα εξετάζει τα μέτρα που τέθηκαν σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση των χαρακτηριστικών ποιοτικής περιγραφής της οδηγίας που αφορούν ειδικά τις εν λόγω ανθρωπογενείς πιέσεις.

Μη ενδημικά είδη

Τα μη ενδημικά είδη μπορούν να απειλήσουν τη θαλάσσια βιοποικιλότητα όταν γίνονται «χωροκατακτητικά». Στα ενωσιακά ύδατα, τα κράτη μέλη εντοπίζουν τις θαλάσσιες μεταφορές και την υδατοκαλλιέργεια ως τις δύο κύριες δραστηριότητες που μπορούν να συμβάλουν στην εισαγωγή και εξάπλωση μη ενδημικών ειδών.

Η διαχείριση των ερματικών υδάτων³⁶ χρησιμοποιείται από 13 κράτη μέλη³⁷ για την αντιμετώπιση των ειδών που εισάγονται μέσω των θαλάσσιων μεταφορών. Πρόσθετα μέτρα, όπως η τήρηση των κατευθυντήριων γραμμών του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού για τις βιολογικές εναποθέσεις³⁸, μπορούν, ωστόσο, να αντιμετωπίσουν καλύτερα την πίεση, καθώς περιορίζουν τις εναποθέσεις στο κύτος του πλοίου. Τα μέτρα που αναφέρονται από τα 16 κράτη μέλη στα οικεία προγράμματα μέτρων συχνά αξιοποιούν περιφερειακές εργασίες και την ισχύουσα νομοθεσία της ΕΕ, όπως τους κανονισμούς της ΕΕ σχετικά με τα χωροκατακτητικά ξένα είδη³⁹ και τα ξένα είδη στις υδατοκαλλιέργειες⁴⁰. Ορισμένα κράτη μέλη⁴¹ έχουν ήδη θεσπίσει στοχευμένα μέτρα για τη μείωση του κινδύνου εισαγωγής μη ενδημικών ειδών μέσω των εκμεταλλεύσεων υδατοκαλλιέργειας, ενώ πολλά άλλα αναφέρουν ότι πρέπει να κάνουν περαιτέρω έρευνα για την καλύτερη κατανόηση της πίεσης.

Τα νεοεισαχθέντα μέτρα αφορούν την άμεση στόχευση των μη ενδημικών ειδών από τους αλιείς, την παροχή κινήτρων για «οικολογικά» πλοία και/ή την εκτέλεση πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης, με στόχο ως επί το πλείστον τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες.

Το αν τα κράτη μέλη θα έχουν επιτύχει καλή περιβαλλοντική κατάσταση έως το 2020 για τις πιέσεις από μη ενδημικά είδη, όπως απαιτείται από την οδηγία, δεν μπορεί να απαντηθεί, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη είτε δεν μπορούσαν να υποβάλουν σχετικά στοιχεία είτε δεν το έπραξαν. Η Πολωνία, η Κύπρος και η Μάλτα δήλωσαν αιτιολογημένες εξαιρέσεις όσον αφορά την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, αναφέροντας ότι η εισαγωγή μη ενδημικών ειδών οφείλεται σε περιστάσεις πέρα από τον έλεγχό τους (π.χ. στην περίπτωση της Μεσογείου, τα είδη αυτά μπορεί να εισέρχονται μέσω της Διώρυγας του Σουέζ).

Μέτρο → Σουηδία: εθνικό σύστημα προειδοποίησης και αντίδρασης για έγκαιρο εντοπισμό, χειρισμό και σχέδια έκτακτης ανάγκης
--

³⁶ Διαχείριση και έλεγχος των υδάτων και των ιζημάτων που φορτώνονται και εκφορτώνονται από πλοία.

³⁷ Βέλγιο, Βουλγαρία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

³⁸ Ψήφισμα ΜΕΡC.207(62).

³⁹ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1143/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, για την πρόληψη και διαχείριση της εισαγωγής και εξάπλωσης χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΕΕ L 317 της 4.11.2014, σ. 35).

⁴⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 708/2007 του Συμβουλίου της 11ης Ιουνίου 2007 για τη χρήση στην υδατοκαλλιέργεια ξένων και απόντων σε τοπικό επίπεδο ειδών (ΕΕ L 168 της 28.6.2007, σ. 1).

⁴¹ Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο (για τον Βορειοανατολικό Ατλαντικό), Ισπανία, Ιταλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Κύπρος, Λετονία, Μάλτα, Πολωνία και Σουηδία.

Η Σουηδία έχει δημιουργήσει ένα εθνικό σύστημα προειδοποίησης και αντίδρασης στα ύδατά της το οποίο θα ειδοποιεί άμεσα τις αρχές όταν εντοπίζεται ένα νέο μη ενδημικό είδος. Με τον τρόπο αυτό θα ενεργοποιούνται μέτρα ταχείας αντίδρασης για την εξάλειψη και τον έλεγχο του είδους ή κάθε άλλο μέτρο που κρίνεται κατάλληλο, σε συνάρτηση με τα σχέδια έκτακτης ανάγκης. Το σύστημα θα συνδέεται με το πρόγραμμα παρακολούθησης της Σουηδίας.

Εμπορική εκμετάλλευση ιχθύων και οστρακοειδών

Η υπεραλίευση μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες και να οδηγήσει στην προοδευτική εξάντληση και, τελικά, την εξαφάνιση των αποθεμάτων. Και τα 16 κράτη μέλη των οποίων τα προγράμματα αξιολογούνται στην παρούσα έκθεση έχουν θεσπίσει μέτρα για να ελαχιστοποιηθεί η πίεση από την εμπορική αλιεία. Δεκατέσσερα κράτη μέλη⁴² συμπεριέλαβαν επίσης ειδικά μέτρα για τη μείωση των επιπτώσεων από την ερασιτεχνική αλιεία.

Η αλιευτική πίεση επηρεάζει όλες τις θαλάσσιες περιφέρειες της ΕΕ, αν και το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα οξύ στη Μεσόγειο Θάλασσα. Στα εθνικά τους προγράμματα, τα κράτη μέλη αναφέρουν συστηματικά τα μέτρα που έχουν λάβει για να συμμορφωθούν με την κοινή αλιευτική πολιτική, η οποία απαιτεί την τήρηση μιας μέγιστης βιώσιμης απόδοσης των αλιευτικών αποθεμάτων έως το 2020, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στην επίτευξη του στόχου της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης που θέτει η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική. Τα εν λόγω εθνικά μέτρα περιλαμβάνουν τη μείωση του μεγέθους του αλιευτικού στόλου, τη μείωση των συνολικών αλιευμάτων και την απαγόρευση της αλιείας ή ορισμένων αλιευτικών πρακτικών (π.χ. αλιεία με τράτες) σε ορισμένες περιοχές.

Τα περισσότερα κράτη μέλη⁴³ έχουν επίσης θεσπίσει νέα μέτρα για τη μείωση της πίεσης επί των αποθεμάτων που υφίστανται υπερεκμετάλλευση, π.χ. απαιτώντας τη χρήση ειδικών αλιευτικών εργαλείων⁴⁴ ή εισάγοντας στοχευμένους χρονικούς/χωρικούς περιορισμούς ή απαγορεύσεις⁴⁵. Τα περισσότερα κράτη μέλη⁴⁶ έχουν θεσπίσει μέτρα χωροπροστασίας, είτε στο πλαίσιο του δικτύου Natura 2000 είτε μέσω της ενίσχυσης των σχεδίων διαχείρισης για τις υφιστάμενες προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές. Αρκετά κράτη μέλη έχουν επίσης θεσπίσει μέτρα για την αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με καταστροφικές αλιευτικές πρακτικές. Πολλά από τα κράτη μέλη συνδέουν ρητά τα μέτρα που λαμβάνονται με συμφωνίες που έχουν συναφθεί σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, όπως στο πλαίσιο των περιφερειακών οργανώσεων διαχείρισης της αλιείας στη Μεσόγειο⁴⁷ ή της Διεθνούς Επιτροπής για τη Διατήρηση των Θυννοειδών του Ατλαντικού. Οι δράσεις που

⁴² Βέλγιο, Βουλγαρία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, , Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁴³ Η Γερμανία, η Λετονία και η Πολωνία δεν έχουν θεσπίσει ειδικά μέτρα, αλλά αναφέρονται στη συνολική εφαρμογή της κοινής αλιευτικής πολιτικής, μέσω της οποίας θα μπορούσε, δυνητικά, να αντιμετωπιστεί η πίεση.

⁴⁴ Βουλγαρία, Κύπρος, Ιρλανδία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, και Ισπανία.

⁴⁵ Βουλγαρία, Γαλλία, Ιρλανδία και Πορτογαλία· το Βέλγιο θέσπισε ποσοστάσεις.

⁴⁶ Βουλγαρία, Κύπρος, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁴⁷ Γενική Επιτροπή Αλιείας για τη Μεσόγειο (ΓΕΑΜ).

αναλαμβάνονται μέσω των περιφερειακών συμβάσεων για τις θάλασσες, ιδίως η HELCOM και η Σύμβαση της Βαρκελώνης, περιλαμβάνονται επίσης στα προγράμματα.

Μολονότι η οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για την πίεση από την αλιεία έως το 2020, πρέπει επίσης να υπάρχει καλή συνέργεια με τις απαιτήσεις της κοινής αλιευτικής πολιτικής στα εθνικά τους προγράμματα και τα περισσότερα κράτη μέλη δεν έχουν ακόμη καθορίσει πότε θα επιτευχθεί αυτός ο στόχος. Τρία κράτη μέλη ανέφεραν εξαιρέσεις, δηλώνοντας αιτιολογημένα ότι θα επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση μετά το 2020: Η Φινλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο δηλώνουν ότι η καλή περιβαλλοντική κατάσταση για την εμπορική εκμετάλλευση ιχθύων και οστρακοειδών δεν θα επιτευχθεί λόγω φυσικών συνθηκών, ενώ η Μάλτα αναφέρει ότι χρειάζονται διασυνοριακές και περιφερειακές προσπάθειες για την επίτευξη του στόχου.

Μέτρο → *Βέλγιο: καλύτερος έλεγχος και παρακολούθηση της ερασιτεχνικής αλιείας*

Το Βέλγιο θέσπισε πρόσφατα ένα νομοθετικό μέτρο που καθιστά ευκολότερη την παρακολούθηση της ερασιτεχνικής αλιείας, μια δραστηριότητα που μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον αλλά, συνήθως, δεν ρυθμίζεται από τα κράτη μέλη. Το εν λόγω εθνικό μέτρο, το οποίο υπερβαίνει τις απαιτήσεις της κοινής αλιευτικής πολιτικής, θα βελτιώσει τη συλλογή δεδομένων, που είναι καθοριστικής σημασίας όχι μόνο για την κατανόηση της κατάστασης των αλιευτικών αποθεμάτων αλλά και για τη ρύθμιση, εάν χρειαστεί και με πιο στοχοθετημένο τρόπο, ορισμένων αλιευτικών δραστηριοτήτων.

Εισροή θρεπτικών ουσιών

Οι υπερβολικές εισροές θρεπτικών ουσιών και οργανικών ουσιών στη θάλασσα ευνοούν την έξαρση φυτοπλαγκτού, που οδηγεί στον ευτροφισμό. Η πίεση αυτή μπορεί να καταστρέψει τη θαλάσσια ζωή, ιδίως σε παράκτιες περιοχές και σε ύδατα μεγαλύτερου βάθους. Παρόλο που επηρεάζει όλα τα θαλάσσια ύδατα της ΕΕ σε κάποιο βαθμό, οι επιπτώσεις της είναι ιδιαίτερα εμφανείς στη Βαλτική Θάλασσα. Ο εμπλουτισμός με θρεπτικές ουσίες αποδίδεται, κυρίως, στη γεωργία, τη βιομηχανία, τα αστικά λύματα, την υδατοκαλλιέργεια και, σε μικρότερο βαθμό, τη ναυτιλία. Το πρόβλημα επιδεινώνεται από τη σύρευση των εν λόγω θρεπτικών ουσιών στον πυθμένα της θάλασσας.

Στα εθνικά τους προγράμματα, όλα τα κράτη μέλη⁴⁸ αναφέρουν μέτρα που λαμβάνονται στα οικεία σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, ώστε να επιτευχθεί συμμόρφωση με τον στόχο της «καλής οικολογικής κατάστασης» που ορίζεται από την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα⁴⁹ και για να υπάρξει συμμόρφωση με τις παραμέτρους που προβλέπονται από άλλες

⁴⁸ Το Βέλγιο, η Φινλανδία, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία, η Μάλτα, η Πολωνία, η Πορτογαλία και η Σουηδία δεν κάνουν συγκεκριμένη αναφορά σε σχέδια διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού, ωστόσο παραπέμπουν σε μέτρα της οδηγίας-πλαισίου για τα ύδατα.

⁴⁹ Στο πλαίσιο της οδηγίας 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων (ΕΕ L 327 της 22.12.2000, σ. 1).

νομικές πράξεις για τα ύδατα⁵⁰. Ορισμένα κράτη μέλη έχουν συμπεριλάβει επίσης στις θαλάσσιες στρατηγικές τους πιο συγκεκριμένα μέτρα, όπως η προώθηση πρακτικών βιώσιμης υδατοκαλλιέργειας⁵¹ και γεωργίας⁵², ο καθορισμός περιοχών ελέγχου των εκπομπών οξειδίων του αζώτου (NOx) για τη ναυσιπλοΐα⁵³, η κατασκευή κατάλληλης λιμενικής υποδομής για το υγροποιημένο φυσικό αέριο⁵⁴ και ο έλεγχος των απορριμμάτων και των μη επεξεργασμένων λυμάτων από πλοία⁵⁵.

Οι προοπτικές για τα κράτη μέλη να πετύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για τη διαχείριση της εισροής θρεπτικών ουσιών έως το 2020 είναι ίδιες εντός των επιμέρους θαλάσσιων περιφερειών. Για παράδειγμα, τα περισσότερα κράτη μέλη που βρίσκονται στην περιοχή της Βαλτικής Θάλασσας δεν αναμένουν να επιτευχθεί αυτό έως το 2020, ενώ στη Μεσόγειο Θάλασσα τα περισσότερα κράτη μέλη δηλώνουν ότι αυτό έχει ήδη επιτευχθεί.

Τουλάχιστον 5 κράτη μέλη⁵⁶ επικαλούνται εξαιρέσεις για την πίεση από την εισροή θρεπτικών στοιχείων. Ωστόσο, αναφέρονται διαφορετικοί λόγοι, που δείχνουν μια λιγότερο συνεκτική περιφερειακή προσέγγιση παρά τη διασυνοριακή φύση της πίεσης. Στη Βαλτική Θάλασσα, η Φινλανδία, η Λετονία και η Πολωνία αναφέρουν αιτιολογημένες περιστάσεις πέραν του ελέγχου τους, η δε Πολωνία και η Σουηδία αναφέρουν ως πρόσθετη αιτιολόγηση τις φυσικές συνθήκες. Για τον Βορειοανατολικό Ατλαντικό, η Σουηδία και οι Κάτω Χώρες προβάλλουν επιχειρήματα παρόμοια με αυτά που προβάλλονται για να δικαιολογήσουν εξαιρέσεις στη Βαλτική Θάλασσα.

Μέτρο → *Φινλανδία: μείωση των θρεπτικών ουσιών στο περιβάλλον*

Με τη διασπορά γύψου στους αγρούς, ως άμεσο μέτρο, επιδιώκεται η μείωση της συγκέντρωσης φωσφόρου στο έδαφος — ένα θρεπτικό συστατικό που χρησιμοποιείται στη γεωργία και μπορεί να οδηγήσει σε ευτροφισμό. Η χρήση γύψου μειώνει την έκπλυση του φωσφόρου στα συστήματα γλυκών υδάτων και ως εκ τούτου στο θαλάσσιο περιβάλλον. Η πρακτική αυτή έχει το πλεονέκτημα ότι βελτιώνει τις ιδιότητες του εδάφους και, ως εκ τούτου, μειώνει τη διάβρωση.

Υδρογραφικές αλλαγές

Ανθρώπινες δραστηριότητες όπως η παράκτια ανάπτυξη υποδομών, η βυθοκόρηση, η αμμοληψία και η αφαλάτωση μπορούν να επηρεάσουν τις φυσικές ιδιότητες των θαλάσσιων υδάτων. Οι επιπτώσεις μπορούν να παρατηρηθούν στις μεταβολές των θαλάσσιων ρευμάτων ή κυμάτων, στο παλιρροϊκό καθεστώς, τη θερμοκρασία, το pH, την αλατότητα ή τη θολότητα και μπορούν, συνολικά, να επηρεάσουν αρνητικά τα θαλάσσια είδη και ενδιαιτήματα. Τα

⁵⁰ Οδηγία για την επεξεργασία των αστικών λυμάτων (91/271/ΕΟΚ), οδηγία για τη νιτρορύπανση (91/676/ΕΚ), οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές (2010/75/ΕΕ), οδηγία για τις πλημμύρες (2007/60/ΕΚ).

⁵¹ Βουλγαρία, Κύπρος, Φινλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Μάλτα, Ισπανία και Σουηδία.

⁵² Βουλγαρία, Κύπρος, Γερμανία, Φινλανδία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, εν μέρει Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁵³ Βουλγαρία, Γερμανία, Φινλανδία, Γαλλία, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁵⁴ Φινλανδία και Πολωνία.

⁵⁵ Κύπρος, Γερμανία, Ιρλανδία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, και Πολωνία.

⁵⁶ Κάτω Χώρες, Λετονία, Πολωνία, Σουηδία και Φινλανδία.

περισσότερα από τα μέτρα που αναφέρουν τα κράτη μέλη αφορούν υφιστάμενα κανονιστικά πλαίσια, όπως η οδηγία πλαίσιο για τα ύδατα, η οδηγία για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων⁵⁷ και η οδηγία για τη στρατηγική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων⁵⁸, καθώς και διαδικασίες αδειοδότησης που θα πρέπει, εν γένει, να καλύπτουν όλες τις πιθανές πιέσεις και επιπτώσεις. Ωστόσο, δεν είναι πάντα σαφής ο τρόπος με τον οποίο τα κράτη μέλη προτίθενται να εφαρμόσουν τα μέτρα που λαμβάνονται στο πλαίσιο των εν λόγω οδηγιών στον θαλάσσιο τομέα. Ορισμένα κράτη μέλη⁵⁹ αναφέρουν επίσης ότι βρίσκονται στο στάδιο της ανάπτυξης οδηγιών για τα σχετικά έργα υποδομής, στο πλαίσιο των μέτρων αυτών. Ωστόσο, μόνο δύο κράτη μέλη⁶⁰ αναφέρουν σαφή μέτρα για τις σωρευτικές επιπτώσεις αυτών των υποδομών.

Για ανθρωπογενείς πιέσεις που οδηγούν σε υδρογραφικές αλλαγές, τα κράτη μέλη δεν επικαλούνται καμία εξαίρεση από το άρθρο 14 για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης. Από τα 16 κράτη μέλη των οποίων τα εθνικά προγράμματα αξιολογούνται στην παρούσα έκθεση, 4 κράτη μέλη⁶¹ δηλώνουν ότι η καλή περιβαλλοντική κατάσταση έχει ήδη επιτευχθεί, ενώ 2 κράτη μέλη⁶² υποστηρίζουν ότι αυτό θα επιτευχθεί έως το 2020. Άλλα κράτη μέλη είτε δεν προσδιορίζουν είτε δεν μπορούν να εκτιμήσουν πότε θα επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση.

Μέτρο → Γαλλία: εκτίμηση των σωρευτικών επιπτώσεων

Η Γαλλία αναπτύσσει επί του παρόντος ένα έγγραφο οδηγιών για να βοηθήσει τις αρμόδιες αρχές και τους ενδιαφερόμενους φορείς να αξιολογήσουν τις σωρευτικές επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, ιδίως για τα έργα για τα οποία απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή στρατηγική περιβαλλοντική αξιολόγηση. Αυτό θα είναι ιδιαίτερα σημαντικό για υδρολογικές πιέσεις, για τις οποίες οι σωρευτικές επιπτώσεις, μέχρι στιγμής, έχουν ελάχιστα ληφθεί υπόψη.

Ρυπογόνες ουσίες στη θάλασσα και στα αλιευτικά προϊόντα

Οι περισσότερες ρυπογόνες ουσίες, κυρίως από γεωργικά φυτοφάρμακα, αντιρρυπαντικά⁶³ πλοίων, φαρμακευτικά προϊόντα, βιομηχανικά και αστικά λύματα, συμπεριλαμβανομένων των βαρέων μετάλλων, καταλήγουν στη θάλασσα. Η απόρριψη αυτή μεταβάλλει τις θάλασσες και τους ωκεανούς σε ένα περιβάλλον που μπορεί να έχει επιβλαβείς συνέπειες για τη θαλάσσια ζωή και, τελικά, να μολύνει τα αλιευτικά προϊόντα για ανθρώπινη κατανάλωση.

⁵⁷ Οδηγία 2011/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (ΕΕ L 26 της 28.1.2012, σ. 1).

⁵⁸ Οδηγία 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ L 197 της 21.7.2001, σ. 30).

⁵⁹ Ιρλανδία, Ιταλία, , Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁶⁰ Γαλλία και Γερμανία.

⁶¹ Φινλανδία, Κάτω Χώρες, Ισπανία και Σουηδία. Η Ιταλία θεωρεί ότι έχει επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση στην Αδριατική Θάλασσα αλλά δεν διευκρινίζει για άλλες περιφέρειες.

⁶² Γαλλία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁶³ Βαφή του κύτους πλοίων με χρώματα που επιβραδύνουν την ανάπτυξη υδρόβιων οργανισμών ή βοηθούν στην αποκόλλησή τους.

Επομένως, είναι σημαντικό, τόσο για το περιβάλλον όσο και για την ανθρώπινη υγεία, να εξασφαλιστεί ότι τα επίπεδα των ρυπογόνων ουσιών στο θαλάσσιο περιβάλλον παραμένουν σε χαμηλά επίπεδα και εντός ασφαλών ορίων.

Από το σύνολο των πηγών ρυπογόνων ουσιών, η ατμοσφαιρική εναπόθεση στο θαλάσσιο περιβάλλον είναι η λιγότερο εξεταζόμενη πηγή στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων που υποβλήθηκαν από τα κράτη μέλη.

Τα προγράμματά τους περιλαμβάνουν επίσης πολύ λίγα μέτρα που στοχεύουν άμεσα τις ρυπογόνες ουσίες σε αλιευτικά προϊόντα που προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο, καθώς τα μέτρα που λαμβάνονται για τις ρυπογόνες ουσίες, εν γένει, θεωρείται ότι θα μπορούσαν να μειώσουν επίσης τις τυχόν αρνητικές επιπτώσεις στα αλιευτικά προϊόντα. Μεταξύ των μέτρων που αναφέρονται στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη παραπέμπουν σ' εκείνα που απαιτούνται για την εξασφάλιση της συμμόρφωσης με την ενωσιακή νομοθεσία για την ασφάλεια των τροφίμων⁶⁴ και με άλλα ρυθμιστικά πρότυπα που εφαρμόζονται στην αλιεία και τα προϊόντα υδατοκαλλιέργειας, ιδίως όσον αφορά την ιχνηλασιμότητα, τις απαιτήσεις υγειονομικής ποιότητας, τις συνθήκες αναπαραγωγής και εκτροφής, τις εκτιμήσεις επικινδυνότητας και τα μέτρα διαχείρισης.

Όσον αφορά τις δράσεις που αποσκοπούν γενικά στη μείωση της παρουσίας ρυπογόνων ουσιών στη θάλασσα, τα κράτη μέλη αναφέρουν πολλά μέτρα που προκύπτουν από απαιτήσεις της ΕΕ, όπως αυτά που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με τις οδηγίες για τη νιτρορύπανση⁶⁵, τα αστικά λύματα⁶⁶, τις ατμοσφαιρικές εκπομπές⁶⁷, τη ρύπανση από τα πλοία^{68,69} και με τον κανονισμό REACH^{70,71}. Γίνεται επίσης αναφορά στις διεθνείς δεσμεύσεις είτε βάσει της σύμβασης MARPOL⁷² είτε βάσει των περιφερειακών συμβάσεων για τις θάλασσες, μολονότι τα εθνικά προγράμματα συχνά δεν είναι σαφή ως προς το ποιες συγκεκριμένες δράσεις σχεδιάζονται για την εκπλήρωση αυτών των διεθνών δεσμεύσεων.

⁶⁴ Αναφορά γίνεται κυρίως στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1881/2006 της Επιτροπής, της 19ης Δεκεμβρίου 2006, για καθορισμό μέγιστων επιτρεπτών επιπέδων για ορισμένες ουσίες οι οποίες επιμολύνουν τα τρόφιμα (ΕΕ L 364 της 20.12.2006, σ. 5).

⁶⁵ Βουλγαρία, Γερμανία, Ιταλία και Ισπανία.

⁶⁶ Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁶⁷ Οδηγία (ΕΕ) 2016/2284 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2016, σχετικά με τη μείωση των εθνικών εκπομπών ορισμένων ατμοσφαιρικών ρύπων, την τροποποίηση της οδηγίας 2003/35/ΕΚ και την κατάργηση της οδηγίας 2001/81/ΕΚ (ΕΕ L 344 της 17.12.2016, σ. 1).

⁶⁸ Οδηγία 2009/123/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Οκτωβρίου 2009, για τροποποίηση της οδηγίας 2005/35/ΕΚ σχετικά με τη ρύπανση από τα πλοία και τη θέσπιση κυρώσεων για παραβάσεις (ΕΕ L 280 της 27.10.2009, σ. 52).

⁶⁹ Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Γερμανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁷⁰ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1907/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2006, για την καταχώριση, την αξιολόγηση, την αδειοδότηση και τους περιορισμούς των χημικών προϊόντων (REACH) και για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χημικών Προϊόντων καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 1999/45/ΕΚ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 793/93 του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1488/94 της Επιτροπής καθώς και της οδηγίας 76/769/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών της Επιτροπής 91/155/ΕΟΚ, 93/67/ΕΟΚ, 93/105/ΕΚ και 2000/21/ΕΚ.

⁷¹ Κύπρος, Γερμανία, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁷² Διεθνής σύμβαση για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία (MARPOL).

Πέραν αυτών των υφιστάμενων ενωσιακών ή διεθνών απαιτήσεων, 10 κράτη μέλη⁷³ έχουν θεσπίσει ορισμένα άμεσα μέτρα, όπως περαιτέρω ρύθμιση για την απόρριψη μολυσματικών ουσιών, μείωση της χρήσης φυτοφαρμάκων, βελτίωση των πρακτικών υδατοκαλλιέργειας και βυθοκόρησης, και ορισμένα έμμεσα μέτρα, όπως εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ερευνητικές δραστηριότητες.

Εξαιρέσεις για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης για ρυπογόνες ουσίες ζητήθηκαν από την Πολωνία και τη Σουηδία στη Βαλτική και από τις Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Σουηδία στην περιφέρεια του Βορειοανατολικού Ατλαντικού Ωκεανού. Οι αιτιολογήσεις για τη χορήγηση τέτοιων εξαιρέσεων δεν φαίνονται πάντα πειστικές από τεχνική άποψη, για παράδειγμα όταν γίνεται επίκληση του δυσανάλογου κόστους χωρίς επαρκή αιτιολόγηση, όπως, μεταξύ άλλων, ανάλυση κόστους-οφέλους και ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων των εναλλακτικών δράσεων αποκατάστασης. Επιπλέον, τα χρονοδιαγράμματα για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης ποικίλλουν ανάλογα με τις περιφέρειες, γεγονός το οποίο είναι ανησυχητικό για μια τόσο τεκμηριωμένη πίεση — που αποτελεί αντικείμενο μεγάλου αριθμού νομοθετικών και πολιτικών πρωτοβουλιών, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Δύο κράτη μέλη⁷⁴ αιτιολογούν τις εξαιρέσεις που ζήτησαν για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης για τις ρυπογόνες ουσίες σε αλιευτικά προϊόντα με το επιχείρημα ότι οι σχετικές ρυπαντικές πηγές βρίσκονται και εκτός των θαλάσσιων υδάτων τους. Τα περισσότερα⁷⁵ κράτη μέλη του Βορειοανατολικού Ατλαντικού φαίνεται να συμφωνούν ότι η καλή περιβαλλοντική κατάσταση θα επιτευχθεί έως το 2020, ενώ στις άλλες τρεις περιφερειακές θάλασσες αυτό είτε δεν μπορεί να εκτιμηθεί είτε αναμένεται να συμβεί μόνο μετά το 2020.

Μέτρο → Πολωνία: στόχευση σε διαφορετικές πηγές ρυπογόνων ουσιών

Η Πολωνία έχει θεσπίσει έναν συνδυασμό μέτρων που στοχεύουν σε διαφορετικές ρυπογόνους ουσίες που διοχετεύονται στα θαλάσσια ύδατά της. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει μέτρα που ρυθμίζουν ρυπογόνους ουσίες, όπως τα υλικά βυθοκόρησης, η παραφίνη και τα παράγωγά τους. Η Πολωνία προχωρά επίσης στην ανακατασκευή των συστημάτων ομβρίων υδάτων και αποχέτευσης, ενώ εισάγει μέτρα για τη μείωση των ρυπογόνων ουσιών από το νερό που απελευθερώνεται από τα συστήματα επεξεργασίας καυσαερίων. Επίσης, αναφέρει νέες δράσεις για τη μείωση των κινδύνων ρύπανσης από πετρέλαιο και άλλες επιβλαβείς ουσίες. Άλλα μέτρα περιλαμβάνουν σχέδια για τον εκσυγχρονισμό του στόλου της εσωτερικής ναυσιπλοΐας, διατάξεις έγκρισης για τη διάθεση βιομηχανικών λυμάτων και για τη βελτίωση της διαχείρισης του νερού επτά λεκανών απορροής ποταμού.

Θαλάσσια απορρίμματα

⁷³ Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Φινλανδία, Γαλλία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ισπανία και Σουηδία.

⁷⁴ Φινλανδία και Μάλτα.

⁷⁵ Βέλγιο, Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες και Ηνωμένο Βασίλειο.

Τα απορρίμματα αποτελούν επιβάρυνση για το θαλάσσιο περιβάλλον, καταλήγοντας στον βυθό της θάλασσας και στις παραλίες. Η εφαρμογή της οδηγίας-πλασίου για τη θάλασσα στρατηγική έχει οδηγήσει στη βελτίωση της κατανόησης των μακρο- και μικροαπορριμμάτων, κυρίως από πλαστικό. Πηγές θαλάσσιων απορριμμάτων θεωρούνται ως επί το πλείστον οι ακόλουθες ανθρώπινες δραστηριότητες: ο τουρισμός και οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες, τα αστικά απόβλητα, οι βιομηχανικές δραστηριότητες, η ναυτιλία και η εμπορική αλιεία. Για την καταπολέμηση των θαλάσσιων απορριμμάτων, τα κράτη μέλη αξιοποιούν την υφιστάμενη νομοθεσία της ΕΕ, ιδίως για τη διαχείριση των αποβλήτων και των αστικών λυμάτων ή για τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων⁷⁶, καθώς και διεθνείς συμφωνίες και σχέδια δράσης των περιφερειακών συμβάσεων για τις θάλασσες⁷⁷. Με βάση τα εθνικά τους προγράμματα, φαίνεται ότι και τα 16 κράτη μέλη λαμβάνουν ή σχεδιάζουν να λάβουν μέτρα για να βελτιωθεί η διαχείριση των αποβλήτων στον τομέα της αλιείας. Τα πιο κοινά μέτρα που κοινοποιήθηκαν είναι ο καθαρισμός παραλιών, η «αλίευση απορριμμάτων» και οι πρωτοβουλίες επικοινωνίας. Μολονότι τα μέτρα αυτά έχουν μέτριο αντίκτυπο στη μείωση της πίεσης, βοηθούν στην αύξηση της ευαισθητοποίησης και, έτσι, στην πρόληψη μελλοντικής ρύπανσης. Ωστόσο, στοχοθετημένα μέτρα για τα απορρίμματα στις παραλίες, όπως ο περιορισμός της κατανάλωσης πλαστικών μίας χρήσης ή η μείωση των μικροπλαστικών και των απορριμμάτων από την υδατοκαλλιέργεια, φαίνεται να είναι ανεπαρκή. Για παράδειγμα, μόνο πέντε κράτη μέλη⁷⁸ στοχεύουν ειδικά στις υδατοκαλλιέργειες.

Μέτρο → Γαλλία: μείωση των θαλάσσιων αποβλήτων και οστρακοκαλλιέργεια

Η Γαλλία έχει θεσπίσει δύο αξιοσημείωτα μέτρα για τα θαλάσσια απορρίμματα. Το πρώτο αποτελεί μέρος του εθνικού προγράμματος πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων και περιλαμβάνει τέσσερις δράσεις: 1) διεύρυνση της ευθύνης του παραγωγού· 2) περιορισμό ορισμένων προϊόντων, όπως των πλαστικών σακουλών μίας χρήσης·⁷⁹ 3) προώθηση εθελοντικών δράσεων για τη μείωση και την ανακύκλωση θαλάσσιων απορριμμάτων. και (4) ευθυγράμμιση των περιφερειακών σχεδίων πρόληψης της δημιουργίας απορριμμάτων και των σχεδίων διαχείρισης απορριμμάτων με τους μηχανισμούς της πολιτικής υδάτων και της θαλάσσιας πολιτικής και με τα σχέδια λιμενικών εγκαταστάσεων παραλαβής αποβλήτων και επεξεργασίας. Το δεύτερο μέτρο αφορά τις οστρακοκαλλιέργειες, μια δραστηριότητα που μπορεί να αποτελέσει σημαντική πηγή απορριμμάτων, αλλά σπανίως εξετάζεται στο πλαίσιο των προγραμμάτων μέτρων άλλων κρατών μελών. Η Γαλλία σκοπεύει να περιορίσει την υποβάθμιση των ενδιαιτημάτων που επηρεάζονται, με τον περιορισμό της πρόσβασης στα

⁷⁶ Οδηγία 2000/59/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2000, σχετικά με τις λιμενικές εγκαταστάσεις παραλαβής αποβλήτων πλοίου και καταλοίπων φορτίου, ΕΕ L 332 της 28.12.2000, σ. 81-90.

⁷⁷ Περιφερειακά σχέδια δράσης υφίστανται για τον Βορειοανατολικό Ατλαντικό και για τις περιφέρειες της Βαλτικής και της Μεσογείου, ενώ το σχέδιο δράσης για τον Εύξεινο Πόντο βρίσκεται στο στάδιο της ανάπτυξης.

⁷⁸ Γαλλία (στον βορειοανατολικό Ατλαντικό), Ιρλανδία, Ιταλία, Ισπανία, και Σουηδία.

⁷⁹ Εν τω μεταξύ, η Γαλλία θέσπισε επίσης ένα μέτρο που δεν ανέφερε και το οποίο απαγορεύει τα μη βιοαποδομήσιμα πλαστικά μίας χρήσης, από το 2020, και ένα άλλο που απαγορεύει τις μη βιοαποδομήσιμες πλαστικές μπατονέτες και τα μικροσφαιρίδια σε ορισμένα καλλυντικά προϊόντα.

αντίστοιχα θαλασσοτεμάχια σε περιοχές παλίρροιας και με τη συλλογή και ανακύκλωση απορριμμάτων που προέρχονται από αυτές.

Τα προγράμματα μέτρων για τα θαλάσσια απορρίμματα πρέπει να εξεταστούν στο ευρύτερο πλαίσιο των εξελίξεων σε επίπεδο ΕΕ, οι οποίες οδήγησαν στη θέσπιση της δέσμης μέτρων για την κυκλική οικονομία⁸⁰, της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα πλαστικά⁸¹ και της νομοθετικής πρότασης για τα θαλάσσια απορρίμματα και πλαστικά προϊόντα μίας χρήσης⁸².

Από τα 16 κράτη μέλη, μόνο 6⁸³ αναμένεται να επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση για τα απορρίμματα έως το 2020. Η Μάλτα είναι το μόνο κράτος μέλος που έχει εφαρμόσει εξαίρεση με την αιτιολογία ότι δράσεις από γειτονικές χώρες θα παρεμπόδιζαν τις προσπάθειές της· ωστόσο, η προβαλλόμενη αιτιολόγηση δεν φαίνεται να είναι πλήρως τεκμηριωμένη και δεν αναφέρεται εναλλακτικό χρονοδιάγραμμα.

Ενέργεια, συμπεριλαμβανομένου του υποθαλάσσιου θορύβου

Η χρήση ενέργειας, για παράδειγμα υπό μορφή συστημάτων θέρμανσης και ηλεκτροδότησης, ο θόρυβος, οι ηλεκτρομαγνητικές ακτινοβολίες, τα ραδιοκύματα ή οι δονήσεις, μπορούν επίσης να ασκήσουν πίεση στο θαλάσσιο περιβάλλον. Μέχρι σήμερα, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν εστιάσει τις προσπάθειές τους στον υποθαλάσσιο θόρυβο, του οποίου οι επιπτώσεις είναι πολύπλοκες και ακόμη δεν έχουν γίνει πλήρως κατανοητές. Ο θόρυβος μπορεί, για παράδειγμα, να διώξει θαλάσσια είδη από τους τόπους αναπαραγωγής τους, να επηρεάσει την ακοή τους και, ως εκ τούτου, να τα κάνει πιο ευάλωτα. Η επίδραση εξαρτάται επίσης από τη φύση του θορύβου, συνεχής ή παλμικός, και τη συχνότητά του. Ο θόρυβος μπορεί να προέρχεται από τη ναυτιλία, τη θαλάσσια έρευνα, τις υπεράκτιες πλατφόρμες παραγωγής ενέργειας και τις κατασκευαστικές εργασίες και δραστηριότητες στον τομέα της άμυνας. Τα κράτη μέλη βασίζονται, και στο θέμα αυτό, στη νομοθεσία της ΕΕ, όπως είναι η οδηγία για τους οικοτόπους και η οδηγία για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Επίσης, στα προγράμματα μέτρων των κρατών μελών περιλαμβάνονται διεθνείς συμφωνίες και πρωτοβουλίες που λαμβάνονται στο πλαίσιο των περιφερειακών συμβάσεων για τις θάλασσες. Τα μέτρα περιλαμβάνουν την προστασία συγκεκριμένων περιοχών, τόσο από συνεχή όσο και από παλμικό θόρυβο· την ανάπτυξη «οικολογικών» πλοίων· τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων τύπων φώτων σε εξέδρες άντλησης πετρελαίου και φυσικού αερίου· και την ευαισθητοποίηση, με τη διεξαγωγή έρευνας και την ανάπτυξη κατευθυντήριων γραμμών για την αξιολόγηση του θορύβου. Μολονότι καλύπτονται οι περισσότερες πιέσεις, συχνά η κάλυψη είναι έμμεση, μέσω έρευνας που αναφέρουν τα κράτη μέλη από κοινού με τα μέτρα τους.

⁸⁰ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «*Το κλείσιμο του κύκλου – Ένα σχέδιο δράσης της ΕΕ για την κυκλική οικονομία*» [COM(2015) 614 final].

⁸¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «*Ευρωπαϊκή στρατηγική για τις πλαστικές ύλες σε μια κυκλική οικονομία*» [COM(2018) 28 final].

⁸² Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη μείωση των επιπτώσεων ορισμένων πλαστικών προϊόντων στο περιβάλλον, COM(2018) 340 final.

⁸³ Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες και Ηνωμένο Βασίλειο.

Έξι κράτη μέλη⁸⁴, κυρίως από την περιφέρεια του Βορειοανατολικού Ατλαντικού, αναμένεται να επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση έως το 2020. Ωστόσο, δεδομένων των υφιστάμενων κενών στις γνώσεις, ορισμένα κράτη μέλη⁸⁵ δεν μπορούν να εκτιμήσουν πότε θα επιτευχθεί ή δεν έχουν καθορίσει ημερομηνία για το πότε αναμένεται να επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση⁸⁶. Κανένα κράτος μέλος δεν έχει υποβάλει αίτηση για εξαίρεση.

Μέτρο → *Κύπρος: θόρυβος από την έρευνα υδρογονανθράκων*

Η Κύπρος αναφέρει ένα μέτρο για την αντιμετώπιση του παλμικού υποθαλάσσιου θορύβου, με το οποίο απαιτούνται συνθήκες «ήπιας/αργής εκκίνησης» κατά την έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων. Αυτό περιλαμβάνει θαλάσσιες σεισμικές έρευνες, όπως ορίζεται στις οδηγίες για τη στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση και για την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων και στο Πρωτόκολλο Υπεράκτιων Δραστηριοτήτων της Σύμβασης της Βαρκελώνης.

Μέτρα για την αντιμετώπιση της κατάστασης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας

Ο μετριασμός των αρνητικών επιπτώσεων από τις πιέσεις που ασκούνται στο θαλάσσιο περιβάλλον αναμένεται να βελτιώσει τις συνθήκες για τα θαλάσσια είδη και ενδιαιτήματα. Ως εκ τούτου, τα μέτρα που περιγράφονται στα προηγούμενα τμήματα αναμένεται να συμβάλουν στη διατήρηση ή βελτίωση της κατάστασης της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Ωστόσο, τα περισσότερα κράτη μέλη δεν συνδέουν επαρκώς αυτούς τους δύο τομείς, γεγονός το οποίο περιορίζει την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων. Τα κράτη μέλη, ωστόσο, προβλέπουν μέτρα που αφορούν διάφορα θαλάσσια ενδιαιτήματα, όπως μέτρα χωροπροστασίας, αν και αυτά είναι περιορισμένα ως προς το χωροταξικό πεδίο εφαρμογής και ενδεχομένως δεν στοχεύουν σε περιοχές στις οποίες οι πιέσεις είναι περισσότερο έντονες (π.χ. αλιεία με τράτες βυθού εκτός των προστατευόμενων περιοχών).

Πτηνά

Όσον αφορά τα παρεμπίπτοντα αλιεύματα από εμπορικές αλιευτικές δραστηριότητες, η κύρια πίεση που αναφέρουν τα κράτη μέλη αφορά τα πτηνά. Άλλες πιέσεις που αναφέρθηκαν περιλαμβάνουν τα θαλάσσια απορρίμματα, τα μη ενδημικά είδη, την πετρελαϊκή ρύπανση και τις διαταραχές από το ορατό φως. Παρά την όλο και μεγαλύτερη απώλεια ενδιαιτημάτων λόγω των ανθρώπινων δραστηριοτήτων, των ρυπογόνων ουσιών στη θάλασσα και του κυνηγιού, τα περισσότερα κράτη μέλη δεν περιλαμβάνουν συνήθως αυτά τα αίτια στις πιέσεις. Δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι τα περισσότερα μέτρα σχετίζονται με την εφαρμογή της οδηγίας για τα πτηνά και της οδηγίας για τους οικοτόπους και, ως εκ τούτου, με τη δημιουργία ζωνών ειδικής προστασίας και ειδικών ζωνών διατήρησης⁸⁷ για την προστασία των ενδιαιτημάτων των πτηνών και των τόπων αναπαραγωγής, φωλιάσματος και εκτροφής.

⁸⁴ Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁸⁵ Γερμανία, Μάλτα και Σουηδία.

⁸⁶ Κύπρος, Ιταλία, Πολωνία, Πορτογαλία και Ισπανία. Η Βουλγαρία και η Λετονία δεν έχουν καθορίσει την καλή περιβαλλοντική τους κατάσταση.

⁸⁷ Σύμφωνα με την οδηγία για τα πτηνά και το δίκτυο Natura 2000, αντίστοιχα.

Τα κράτη μέλη αναφέρουν επίσης ότι εφαρμόζουν τους κανόνες της κοινής αλιευτικής πολιτικής για την αντιμετώπιση παρεμπιπτόντων αλιευμάτων, γεγονός που σημαίνει τον περιορισμό της χρήσης ορισμένων αλιευτικών εργαλείων, για παράδειγμα, με σκοπό τον περιορισμό των πιθανοτήτων παγίδευσης πτηνών ή την προώθηση βιώσιμων αλιευτικών εργαλείων και τεχνικών. Τα κράτη μέλη σπανίως αναφέρονται στην οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό⁸⁸, που θα μπορούσε να βοηθήσει στον καθορισμό περιοχών αλιείας, μειώνοντας παράλληλα τις επιπτώσεις στα πτηνά.

Όλα τα κράτη μέλη του Βορειοανατολικού Ατλαντικού συνδέουν επίσης τα μέτρα τους με τις συστάσεις OSPAR σχετικά με τη διατήρηση, ενώ ορισμένα⁸⁹ κράτη μέλη παραπέμπουν στο πρόγραμμα δράσης HELCOM για τη Βαλτική Θάλασσα. Στη Μεσόγειο, η πλειονότητα των κρατών μελών παραπέμπει κατά κανόνα στα σχέδια δράσης της Σύμβασης της Βαρκελώνης για είδη πτηνών και θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές.

Δέκα κράτη μέλη⁹⁰ δεν αναφέρουν ποτέ θα επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση, επικαλούμενα κενά στις γνώσεις ή και χωρίς περαιτέρω αιτιολόγηση. Δεν έχουν αναφερθεί εξαιρέσεις.

Μέτρο → *Μάλτα: προστασία πτηνών από αρπακτικά*

Η Μάλτα εφαρμόζει ένα μέτρο προστασίας⁹¹ του Μύχου της Μεσογείου (*Puffinus yelkouan*) από θηρευτές επίμυες. Τα απορρίμματα τροφίμων από ανθρώπινες δραστηριότητες αναψυχής σε μία ζώνη ειδικής προστασίας έχουν οδηγήσει σε αυξημένη παρουσία επιμύων που προκαλούν σημαντική θηρευτική πίεση στα πτηνά. Για την αποτελεσματικότερη προστασία των πτηνών και των ενδιαιτημάτων τους, το σχέδιο αποσκοπεί στην αύξηση της ευαισθητοποίησης του κοινού για το πρόβλημα και, ως εκ τούτου, στην αλλαγή της συμπεριφοράς σε προστατευόμενες περιοχές, ώστε να μειωθούν τα απορρίμματα και η παρουσία επιβλαβών οργανισμών. Το μέτρο προχωρά πέρα από τα προβλεπόμενα στο πλαίσιο της οδηγίας για τα πτηνά.

Ψάρια και κεφαλόποδα

Πέρα από την προφανή πίεση από την αλίευση εμπορικών ειδών, τα παρεμπιπτόντα αλιεύματα αποτελούν μία από τις σημαντικότερες πιέσεις, ακολουθούμενη από τις ρυπογόνες ουσίες. Η απώλεια και η καταστροφή ενδιαιτημάτων, τα απορρίμματα και ο υποθαλάσσιος θόρυβος αναφέρονται σπανιότερα από τα κράτη μέλη στα προγράμματά τους. Τα εμπορικά είδη καλύπτονται, σε γενικές γραμμές, επαρκώς, μέσω των μέτρων για τα ψάρια και οστρακοειδή του εμπορίου όπως προαναφέρθηκε. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν απαγορεύσεις αλιείας σε ορισμένες περιοχές και/ή απαγόρευση αλιευτικών πρακτικών, όπως η αλιεία με τράτα. Ωστόσο, τα μη εμπορικά είδη δεν καλύπτονται πάντοτε. Δεκατρία κράτη

⁸⁸ Οδηγία 2014/89/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, περί θεσπίσεως πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό (ΕΕ L 257 της 28.8.2014, σ. 135).

⁸⁹ Λετονία, Πολωνία και Σουηδία.

⁹⁰ Βουλγαρία, Κύπρος, Φινλανδία, Γερμανία, Ιταλία, Μάλτα, Λετονία, Πορτογαλία, Ισπανία και Σουηδία.

⁹¹ Χρηματοδοτείται μέσω του προγράμματος LIFE.

μέλη⁹² περιορίζουν επίσης τη χρήση ορισμένων αλιευτικών τεχνικών, επομένως καλύπτουν και τα παρεμπύπτοντα αλιεύματα. Τα περισσότερα κράτη μέλη αναφέρουν μέτρα χωροπροστασίας, με βάση το δίκτυο Natura 2000 της οδηγίας περί οικοτόπων, για την προστασία ορισμένων ειδών ψαριών και, σε μικρότερο βαθμό, με βάση την οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα, για την προστασία μεταναστευτικών διαδρομών ψαριών. Χωροταξικά μέτρα χρησιμοποιήθηκαν επίσης για την προστασία ορισμένων ενδιαιτημάτων του θαλάσσιου βυθού που αποτελούν χώρους αναπαραγωγής και ανάπτυξης. Εκτός από τη σύνδεση των μέτρων τους με τις περιφερειακές συμβάσεις για τις θάλασσες, όπως στην περίπτωση των πτηνών, τα μεσογειακά κράτη μέλη, ειδικότερα, αναφέρονται επίσης σε πρωτοβουλίες με περιφερειακές οργανώσεις διαχείρισης της αλιείας. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης⁹³, όπως αυτές για την ενημέρωση των καταναλωτών σχετικά με πρακτικές βιώσιμης αλιείας ή αυτές που απευθύνονται σε επαγγελματίες και ερασιτέχνες αλιείς, προσφέρουν προστιθέμενη αξία στα άλλα, πιο άμεσα μέτρα. Ορισμένα κράτη μέλη⁹⁴ αναφέρουν την ανάγκη για περισσότερη έρευνα, ιδίως για την κατανόηση των επιπτώσεων των πιέσεων που επηρεάζουν την εν λόγω ομάδα ειδών.

Η Πολωνία ζήτησε εξαίρεση από την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, ισχυριζόμενη ότι άλλοι περιβαλλοντικοί παράγοντες, όπως η κλιματική αλλαγή και η αλατότητα, την εμποδίζουν σε αυτό. Αυτό δικαιολογείται μόνο εν μέρει, βάσει των πληροφοριών που υποβλήθηκαν (χωρίς στοιχεία που να αποδεικνύουν αλλαγή της τάσης στους δείκτες που συνδέονται με προβλέψιμες αλλαγές της θερμοκρασίας και της αλατότητας). Το Ηνωμένο Βασίλειο αναφέρει αιτιολογημένη εξαίρεση λόγω του χρόνου που απαιτείται για να αντιδράσουν οι πληθυσμοί των ψαριών (βιομάζα) σε αλλαγές των ποσοστών αλιείας, σε συνδυασμό με άλλες βιολογικές και κλιματικές συνθήκες. Τρία κράτη μέλη⁹⁵ αναφέρουν ότι θα επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση έως το 2020.

Μέτρο → Γερμανία: ευαισθητοποίηση των καταναλωτών για τη βιώσιμη αλιεία

Ένα νέο μέτρο στη Γερμανία συνίσταται σε εκστρατεία ενημέρωσης που απευθύνεται σε διάφορους καταναλωτές αλιευτικών προϊόντων, με σκοπό την αύξηση της ευαισθητοποίησής τους σχετικά με τη «βιώσιμη και περιβαλλοντικά φιλική αλιεία». Στο πλαίσιο της εκστρατείας θα αναπτυχθεί εκπαιδευτικό και ενημερωτικό υλικό με βάση τα βέλτιστα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και το τρέχον ερευνητικό επίπεδο. Στόχος είναι η ανάπτυξη μιας καταναλωτικής συμπεριφοράς που να είναι πιο φιλική προς το περιβάλλον και να στηρίζει βιώσιμες αλιευτικές τεχνικές. Έμμεσα, η εκστρατεία σκοπεύει να αξιοποιήσει την καταναλωτική ζήτηση ως κίνητρο για τον κλάδο της αλιείας, ώστε να υιοθετηθούν πιο βιώσιμες αλιευτικές πρακτικές.

Θηλαστικά και ερπετά

⁹² Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Γαλλία, Ιρλανδία, Ιταλία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο, .

⁹³ Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Μάλτα, Πορτογαλία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁹⁴ Βουλγαρία, Γαλλία, Ιταλία, Λετονία, Πολωνία και Πορτογαλία.

⁹⁵ Βέλγιο, Γαλλία και Ιρλανδία.

Τα θαλάσσια θηλαστικά και ερπετά, όπως οι φάλαινες, οι φώκιες και οι χελώνες, επηρεάζονται από τα παρεμπόδιοντα αλιεύματα από εμπορικές αλιευτικές δραστηριότητες, καθώς και από την απώλεια ενδιαιτημάτων, τις ρυπογόνες ουσίες, τα θαλάσσια απορρίμματα, τις συγκρούσεις με πλοία και τον υποβρύχιο θόρυβο. Τα περισσότερα κράτη μέλη αναφέρουν ότι έχουν λάβει μέτρα χωροπροστασίας, μέσω της οδηγίας για τους οικοτόπους, για την προστασία των ενδιαιτημάτων, συμπεριλαμβανομένων των τόπων αναπαραγωγής, εκτροφής και φωλιάσματος. Βασικά, τα περισσότερα νέα μέτρα επικεντρώνονται στη χωροπροστασία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τη μείωση του υποβρύχιου θορύβου. Τα παρεμπόδιοντα αλιεύματα ρυθμίζονται μέσω της κοινής αλιευτικής πολιτικής με νέα μέτρα σχετικά με τη χρήση πιο επιλεκτικών αλιευτικών εργαλείων. Ωστόσο, λίγα είναι τα κράτη μέλη⁹⁶ που συνδέουν τα θαλάσσια απορρίμματα με τα θηλαστικά και τις χελώνες, έστω και αν τα εν λόγω είδη είναι πιθανόν να καταπιούν απορρίμματα ή να παγιδευτούν σε απολεσθέντα ή εγκαταλειμμένα αλιευτικά εργαλεία. Αρκετά κράτη μέλη συνδέουν επίσης τα μέτρα με την οδηγία για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό⁹⁷ και την οδηγία για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων⁹⁸. Εκτός από τη σύνδεση των μέτρων τους με τις περιφερειακές συμβάσεις για τις θάλασσες, τα περισσότερα κράτη μέλη συνδέουν τα μέτρα με τη Συμφωνία για τη διατήρηση των μικρών κητωδών στη Βαλτική και στη Βόρεια Θάλασσα (ASCOBANS) και τη Συμφωνία για τη διατήρηση των κητωδών του Ευξείνου, της Μεσογείου και της συνορεύουσας ζώνης του Ατλαντικού (ASCOBAMS). Άλλα μέτρα περιλαμβάνουν τη μείωση των επιπτώσεων από απολεσθέντα αλιευτικά εργαλεία και μέτρα περιορισμού του κινδύνου σε περίπτωση πετρελαϊκής ρύπανσης. Στα μέτρα που αναφέρονται περιλαμβάνονται δραστηριότητες ευαισθητοποίησης, όπως η ενημέρωση των αλιέων όσον αφορά τον αντίκτυπο των επιθετικών τεχνικών αλιείας επί των θηλαστικών και των χελωνών ή η ενθάρρυνση των τουριστών να επιλέγουν βιώσιμες τουριστικές δραστηριότητες.

Λίγα μόνο κράτη μέλη⁹⁹ δηλώνουν ότι θα επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση έως το 2020. Η Πολωνία αναφέρει εξαίρεση, δηλώνοντας ότι δεν θα έχει επιτύχει καλή περιβαλλοντική κατάσταση έως το 2020 για τις φώκαινες, δεδομένων της μεταναστευτικής φύσης του είδους και του γεγονότος ότι τα περισσότερα παρεμπόδιοντα αλιεύματα πραγματοποιούνται εκτός των θαλάσσιων υδάτων της, μια αιτιολόγηση η οποία δεν φαίνεται να τεκμηριώνεται, αφού το θέμα των παρεμπόδιοντων αλιευμάτων από περιοχές εκτός των υδάτων της μπορούν να ελεγχθούν επαρκώς μέσω της διασυνοριακής διαδικασίας εταιρικής σχέσης.

Μέτρο → *Ιταλία: μείωση των συγκρούσεων με πλοία*

Τα πλοία ευθύνονται για σημαντικό αριθμό θανάτων κητοειδών στη Μεσόγειο. Μέσω του έργου REPCET¹⁰⁰, η Ιταλία αποσκοπεί στην τοποθέτηση λογισμικού επί όλων των πλοίων, ώστε να μπορούν να εντοπίζουν την παρουσία και τη θέση των κητοειδών υποβρύχια,

⁹⁶ Βουλγαρία, Γαλλία (για τον Βορειοανατολικό Ατλαντικό), Ισπανία και Σουηδία.

⁹⁷ Βέλγιο, Βουλγαρία, Φινλανδία, Γαλλία (για τη Μεσόγειο), Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁹⁸ Βουλγαρία, Κύπρος, Γαλλία (για τον βορειοανατολικό Ατλαντικό), Γερμανία, Ιρλανδία, Ιταλία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ισπανία, Σουηδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

⁹⁹ Βέλγιο, Γαλλία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

¹⁰⁰ <http://www.repcet.com> .

μειώνοντας έτσι τον αριθμό των συγκρούσεων και το ποσοστό θανάτων. Στο πλαίσιο του μέτρου αυτού θα εκπαιδευτούν και οι χειριστές των πλοίων στη χρήση του λογισμικού.

Ενδιαιτήματα στήλης ύδατος

Τα είδη που ζουν σε ενδιαιτήματα στήλης ύδατος αντιμετωπίζουν πολλαπλές πιέσεις, όπως οι ρυπογόνες ουσίες, ο ευτροφισμός, η εισαγωγή μη ενδημικών ειδών, η αλιεία ψαριών, τα παρεμπύπτοντα αλιεύματα και τα απορρίμματα. Τα προγράμματα των κρατών μελών σπανίως συνδέουν τα μέτρα γι' αυτές τις πιέσεις με τα ενδιαιτήματα στήλης ύδατος, γεγονός που καθιστά δύσκολο για τα κράτη μέλη να καθορίσουν τον βαθμό στον οποίο θα επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση για εν λόγω ενδιαιτήματα. Ως εκ τούτου, πολύ λίγα ειδικά μέτρα έχουν υποβληθεί.

Ωστόσο, τα σχέδια διαχείρισης των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών, η εφαρμογή του δικτύου Natura 2000 της οδηγίας για τους οικοτόπους και η θέσπιση άλλων εθνικών μέτρων χωροπροστασίας συμβάλλουν στην ευημερία των εν λόγω ενδιαιτημάτων. Η οδηγία-πλαίσιο για τα ύδατα συμβάλλει επίσης, με τη μείωση της συγκέντρωσης θρεπτικών ουσιών και ρυπογόνων ουσιών και τη βελτίωση των υδρολογικών συνθηκών, που έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της κατάστασης ευτροφισμού και της ρύπανσης των θαλάσσιων υδάτων. Υπάρχουν επίσης περιφερειακές συνδέσεις για άλλους τύπους ενδιαιτημάτων. Και στην περίπτωση αυτή, μόνο 3 κράτη μέλη¹⁰¹ αναφέρουν ότι θα επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση έως το 2020, αλλά κανένα κράτος μέλος δεν έχει ζητήσει εξαίρεση.

Μέτρο → Σουηδία: ασκούμενες πιέσεις σε σχέση με τα ενδιαιτήματα στήλης ύδατος

Η Σουηδία συνδέει τα μέτρα βιοποικιλότητας με τα μέτρα για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων πιέσεων σε ενδιαιτήματα στήλης ύδατος και, ως εκ τούτου, εξετάζει σωρευτικά τις ασκούμενες πιέσεις για την προστασία της θαλάσσιας βιοποικιλότητας. Αυτή η εκτενής προσέγγιση για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης για τη βιοποικιλότητα συνάδει με το σκεπτικό της απόφασης (ΕΕ) 2017/848. Τα εν λόγω μέτρα αφορούν:

- τα ψάρια και οστρακοειδή του εμπορίου, με τη διαχείριση και τις ρυθμίσεις της αλιείας, τις προστατευόμενες θαλάσσιες περιοχές και τις περιοχές εποχικής απαγόρευσης της αλιείας·
- τον ευτροφισμό, με τη μείωση μακροπρόθεσμα του φορτίου θρεπτικών ουσιών σε τοπικό επίπεδο, σε κόλπους ευτροφισμού στη Βαλτική Θάλασσα·
- τις ρυπογόνες ουσίες, με τη διαχείριση της απόρριψης επικίνδυνων ουσιών, όπως αντιρρυπαντικών και λυμάτων·
- τα μη ενδημικά είδη, μέσω έμμεσων μέτρων που συμπεριλαμβάνουν την ευαισθητοποίηση, σχέδια διαχείρισης και μέτρα για τον μετριασμό των κινδύνων.

Ενδιαιτήματα του θαλάσσιου βυθού

Υπάρχουν διάφορες ανθρώπινες δραστηριότητες που επηρεάζουν τον θαλάσσιο βυθό, ιδίως μέσω φυσικών διαταραχών, εκ των οποίων η πλέον διαδεδομένη είναι η εμπορική αλιεία με

¹⁰¹ Γαλλία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο.

τράτες βυθού. Με την πάροδο του χρόνου, αυτό οδήγησε σε σημαντική απώλεια ευαίσθητων ενδιαιτημάτων του θαλάσσιου βυθού και προκάλεσε μακροχρόνιες και εκτεταμένες ζημιές σε ενδιαιτήματα του θαλάσσιου βυθού. Άλλες δυνητικά επιβλαβείς δραστηριότητες περιλαμβάνουν τις τεχνητές προσχώσεις, τις λιμενικές εργασίες, τη διάθεση στερεών αποβλήτων (συμπεριλαμβανομένων των υλικών βυθοκόρησης), τη θαλάσσια εξόρυξη άμμου και χαλικιού, την τοποθέτηση υποβρύχιων καλωδίων και αγωγών και τις εργασίες στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Στα προγράμματα μέτρων περιλαμβάνονται κανονιστικές προσεγγίσεις για την αντιμετώπιση των περισσοτέρων εξ αυτών των δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, τα μέτρα χωροπροστασίας αποτελούν το βασικό εργαλείο επιλογής, συμπεριλαμβανομένων αυτών στο πλαίσιο της οδηγίας για τους οικοτόπους. Και τα 16 κράτη μέλη υπέβαλαν στοιχεία σχετικά με πρωτοβουλίες για την προστασία ευάλωτων ενδιαιτημάτων από αλιευτικές δραστηριότητες, οι οποίες εναρμονίζονται με μέτρα για τη βιώσιμη αλιεία (κυρίως με βάση την κοινή αλιευτική πολιτική, όπως η απαγόρευση ορισμένων τύπων αλιείας, συμπεριλαμβανομένης της αλιείας με τράτα βυθού, και με την καθιέρωση αλιευτικών εργαλείων λιγότερο καταστρεπτικών για τον βυθό). Άλλα ρυθμιστικά εργαλεία που αναφέρονται περιλαμβάνουν εκτιμήσεις περιβαλλοντικών επιπτώσεων για άλλες πιέσεις, όπως τα επίπεδα θρεπτικών ουσιών από την υδατοκαλλιέργεια. Για άλλες επιπτώσεις της ρύπανσης, τα κράτη μέλη αναφέρουν μέτρα βάσει της οδηγίας-πλαίσιου για τα ύδατα. Υπάρχουν επίσης περιφερειακές συνδέσεις για άλλους τύπους ενδιαιτημάτων. Ζημιές στον θαλάσσιο βυθό μπορούν επίσης να προκληθούν και μέσω ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων, όπως η αγκυροβόληση πλοίων αναψυχής ή ερασιτεχνικής αλιείας, για τις οποίες 4 κράτη μέλη¹⁰² αναφέρουν τη λήψη μέτρων. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά, συχνά, περιορίζονται σε συγκεκριμένες περιοχές. Ως εκ τούτου, ένα σημαντικό ποσοστό ενδιαιτημάτων του θαλάσσιου βυθού που βρίσκονται εκτός των περιοχών χωροπροστασίας και επηρεάζονται από ανθρώπινες δραστηριότητες φαίνεται ότι θα εξακολουθήσει, σε μεγάλο βαθμό, να μην αντιμετωπίζεται από τα κράτη μέλη.

Πολλά κράτη μέλη εφάρμοσαν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης¹⁰³ σχετικά με τις καταστροφικές συνέπειες ορισμένων εμπορικών αλιευτικών μεθόδων στα ενδιαιτήματα του θαλάσσιου βυθού και πραγματοποίησαν έρευνα¹⁰⁴ που περιλάμβανε, για παράδειγμα, τη χαρτογράφηση ενδιαιτημάτων του θαλάσσιου βυθού.

Πέντε κράτη μέλη¹⁰⁵ ανέφεραν ότι θα επιτύχουν καλή περιβαλλοντική κατάσταση έως το 2020, με την Πολωνία να ζητά εξαίρεση, την οποία συνδέει με φυσικές συνθήκες, όπως η αργή ανάκαμψη του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τα μη ενδημικά είδη που έχουν εξαπλωθεί αισθητά στα πολωνικά ύδατα και οι περιοχές με φυσιολογικά εποχικά χαμηλά επίπεδα οξυγόνου. Ωστόσο, η αιτιολόγηση εξηγεί μόνο εν μέρει την εξαίρεση, καθώς δεν καταβάλλονται προσπάθειες για τον εντοπισμό συγκεκριμένων ενδιαιτημάτων που επηρεάζονται από μη ενδημικά είδη και επειδή το μεγαλύτερο ποσοστό της ελάττωσης του οξυγόνου στη Βαλτική αποδίδεται στον εμπλουτισμό με θρεπτικά συστατικά.

¹⁰² Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία και Ισπανία.

¹⁰³ Βουλγαρία, Γερμανία, Ιταλία, Μάλτα και Πορτογαλία.

¹⁰⁴ Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Λετονία, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία, Ισπανία και Σουηδία.

¹⁰⁵ Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο, .

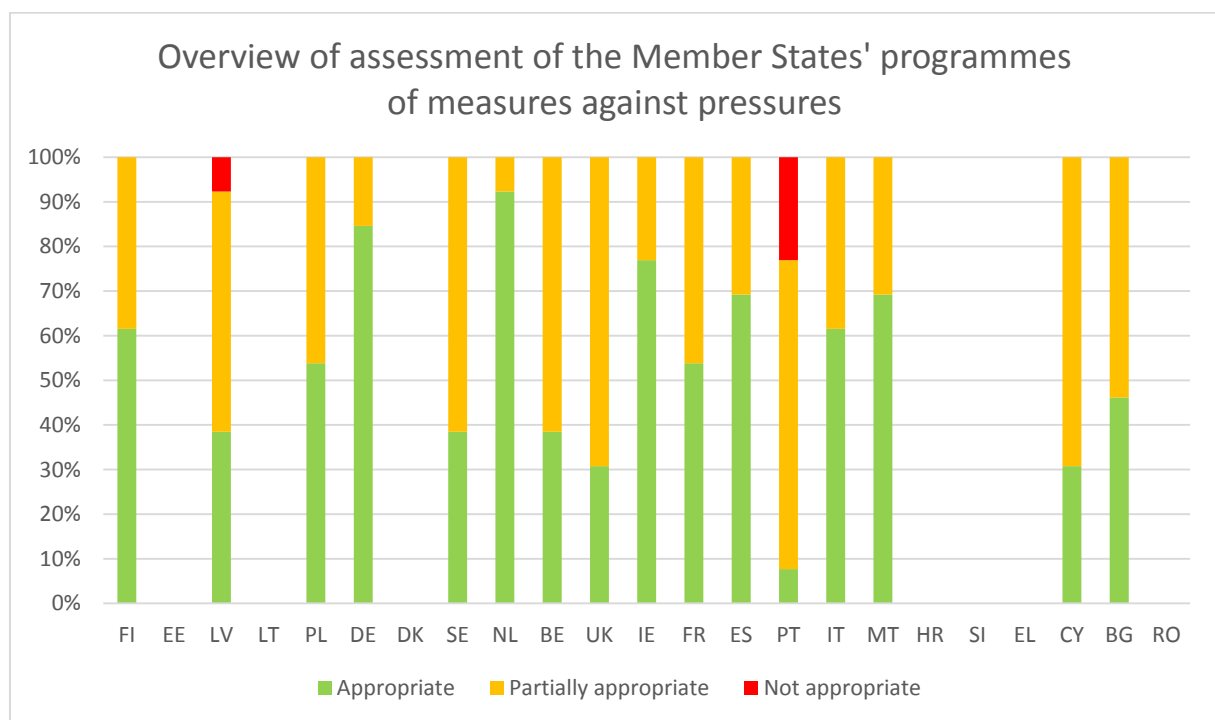
Μέτρο → Ισπανία: κατευθυντήριες γραμμές για θαλάσσιες δραστηριότητες αναψυχής

Η αγκυροβόληση σκαφών προκαλεί υλικές ζημιές στον βυθό της θάλασσας και μπορεί να οδηγήσει ακόμη και στην απώλεια ενδιαιτημάτων λόγω της ευάλωτης κατάστασής τους. Αυτές οι συνέπειες είναι πιο σοβαρές σε βυθούς με θαλάσσια βλάστηση (*Posidonia oceanica* και *Cymodocea nodosa*) και σε ορισμένα είδη που περιλαμβάνονται στον ισπανικό κατάλογο απειλούμενων ειδών, όπως η πίνα (*Pinna nobilis*) και ο αστερίας (*Asterina pancerii*). Για τον λόγο αυτόν, η Ισπανία έχει καταρτίσει κατευθυντήριες γραμμές για τις αρχές, ώστε να ρυθμίζεται αυτή η δραστηριότητα σε προστατευόμενα ενδιαιτήματα του θαλάσσιου βυθού. Δεν περιορίζεται σε δραστηριότητες που συνήθως αντιμετωπίζονται στο πλαίσιο της οδηγίας για τους οικοτόπους.

Επιδόσεις των κρατών μελών

Μέτρα κατά των πιέσεων

Στα προγράμματα μέτρων τους, τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν, τουλάχιστον εν μέρει, ορισμένες πιέσεις: την εισαγωγή μη ενδημικών ειδών, την εμπορική αλιεία, την εισροή θρεπτικών στοιχείων, τις πιέσεις που ασκούνται στα ενδιαιτήματα του θαλάσσιου βυθού, τις υδρογραφικές αλλαγές, τις ρυπογόνες ουσίες και τα θαλάσσια απορρίμματα. Το γράφημα 2 δείχνει πόσες από τις πιέσεις που αναφέρουν τα κράτη μέλη στις αξιολογήσεις τους βάσει του άρθρου 8 αντιμετωπίζονται ικανοποιητικά.

Γράφημα 2 Καταλληλότητα των μέτρων των κρατών μελών έναντι πιέσεων (τα κράτη μέλη παρουσιάζονται κατά γεωγραφική σειρά ανά θαλάσσια περιφέρεια)

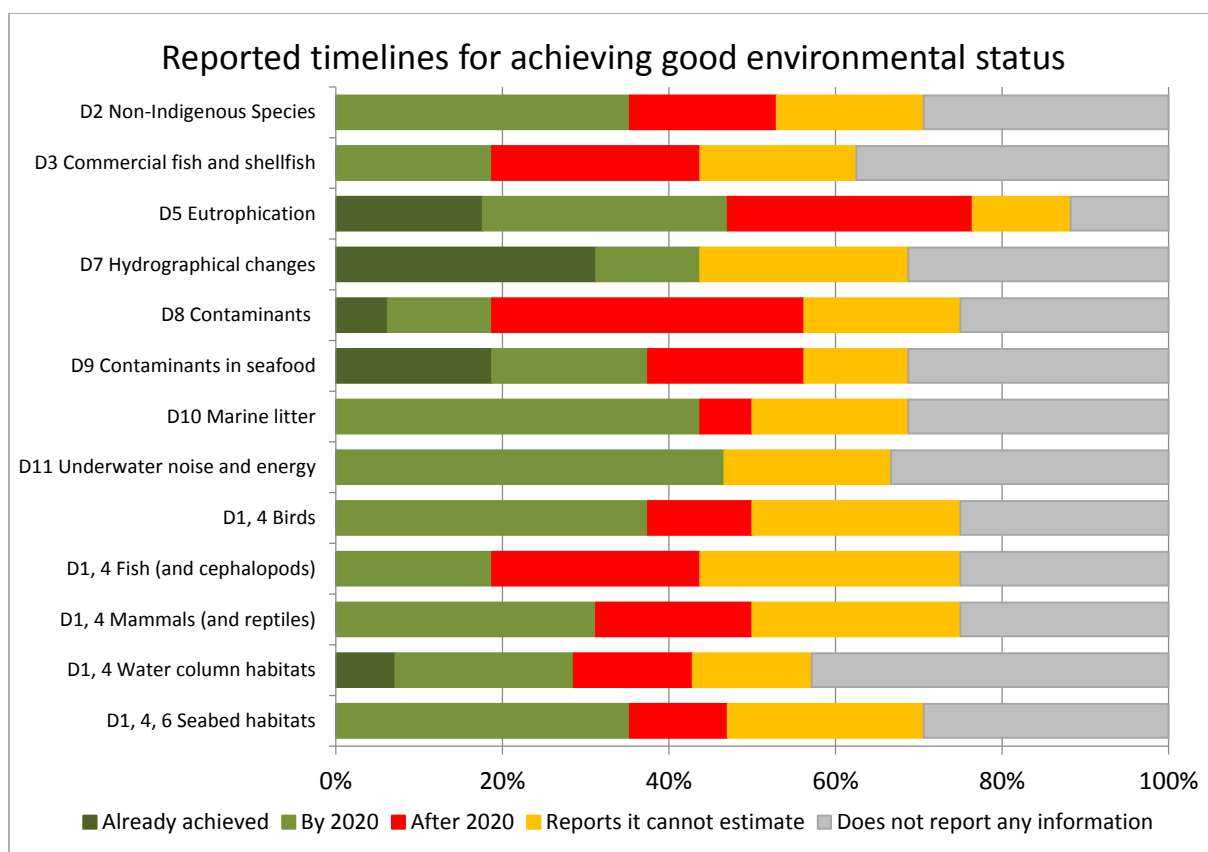
Για κάθε κράτος μέλος, ο αριθμός των συγκεκριμένων μέτρων ανά χαρακτηριστικό ποιοτικής περιγραφής που αναφέρθηκαν από τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 8 και

αξιολογήθηκαν ως ικανοποιητικά (πράσινο), εν μέρει ικανοποιητικά (πορτοκαλί) και μη ικανοποιητικά (κόκκινο) (π.χ. «αντιμετώπιση πιέσεων» κατά 100% σημαίνει ότι το πρόγραμμα αντιμετωπίζει τις αναφερθείσες πιέσεις για όλα τα χαρακτηριστικά ποιοτικής περιγραφής).

Χρονοδιαγράμματα, εφαρμογή των μέτρων και αποτελεσματικότητά τους

Τα χρονοδιαγράμματα που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη παρέχουν μια ανάμεικτη εικόνα για το πότε θα επιτευχθεί καλή περιβαλλοντική κατάσταση, όπως εξηγείται στα σχετικά τμήματα παραπάνω και συνοψίζεται στο γράφημα 3. Αυτό εξηγείται, εν μέρει από το γεγονός ότι τα κράτη μέλη αναφέρουν ότι ορισμένα μέτρα δεν είχαν τεθεί σε εφαρμογή έως το 2016, όπως απαιτείται από την οδηγία. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι τα μέτρα που αναφέρονται δεν συνδέονται πάντοτε άμεσα με τον προσδιορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης και των περιβαλλοντικών στόχων. Επιπλέον, η έλλειψη συνοχής σε (υπο)περιφερειακό επίπεδο¹⁰⁶ όσον αφορά τον καθορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης και τα διαφορετικά επίπεδα φιλοδοξίας των κρατών μελών, αύξησαν την αβεβαιότητα σχετικά με την επάρκεια των μέτρων για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης έως το 2020. Η πλήρης εφαρμογή της απόφασης (ΕΕ) 2017/848 αναμένεται να παράσχει μια πιο συγκρίσιμη και συνεπή προσέγγιση σε μεταγενέστερες επικαιροποιήσεις αυτών των αποφάσεων και, ως εκ τούτου, να υποστηρίζει την αξιολόγηση της επάρκειας των μέτρων.

¹⁰⁶ COM(2014) 97 τελικό.

Γράφημα 3 Χρονοδιαγράμματα για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης όπως αναφέρθηκαν από τα κράτη μέλη

Η δεύτερη παρατήρηση αφορά την πιθανότητα εφαρμογής αυτών των μέτρων, ιδίως των νέων μέτρων (δεδομένης της αναφοράς ότι βρίσκονται σε εξέλιξη άλλα μέτρα, για παράδειγμα μέσω άλλων πλαισίων πολιτικής). Διακρίνονται τρεις ομάδες κρατών μελών.

Πολύ πιθανό	Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο	Τα εν λόγω κράτη μέλη πραγματοποίησαν ανάλυση κόστους/οφέλους κατά την εισαγωγή νέων μέτρων και ανέφεραν τους φορείς που θα είναι υπεύθυνοι για την εκτέλεσή τους. Επίσης, ανέφεραν ότι η υλοποίηση είχε αρχίσει το 2016, αν και ορισμένα μέτρα έχουν καθυστερήσει ελαφρώς (2017 ή 2018).
Πιθανό	Βουλγαρία, Λετονία, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Πορτογαλία	Η ανάλυση κόστους-οφέλους που αναφέρεται δεν καλύπτει όλα τα νέα μέτρα και τα χρονοδιαγράμματα που έχουν αναφερθεί από τα εν λόγω κράτη μέλη. Από αυτά που αναφέρθηκαν, ένα μεγάλο μέρος αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή μετά το 2018 και ορισμένα μετά το 2020. Εν γένει, τα κράτη μέλη ανέφεραν τους φορείς που είναι αρμόδιοι για

		την εφαρμογή των εν λόγω μέτρων.
Κανένα συμπέρασμα	Κύπρος, Ιρλανδία	Οι πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τα εν λόγω κράτη μέλη δεν επιτρέπουν να εξαχθεί κάποιο συμπέρασμα.

Πίνακας 1 — Πιθανότητα εφαρμογής νέων μέτρων¹⁰⁷

Ωστόσο, οι εκτιμήσεις κόστους-οφέλους, όπου πραγματοποιήθηκαν, δεν αντικατοπτρίζουν ολόκληρη την πραγματικότητα. Επίσης, δεν αναφέρονται πάντοτε η εκτελεστική αρχή, η χρηματοδότηση και τα δημοσιονομικά κονδύλια, γεγονός που δημιουργεί αμφιβολίες σχετικά με την πιθανότητα εφαρμογής των εν λόγω μέτρων. Ο πιθανός αντίκτυπος των μέτρων δεν ποσοτικοποιείται και, στην καλύτερη περίπτωση, περιγράφεται με ποιοτικά κριτήρια.

Η υποβολή εκθέσεων σε κατάλληλο επίπεδο ανάλυσης, θα επέτρεπε την καλύτερη κατανόηση του τι επιδιώκεται με το μέτρο. Επίσης, δεν κατέστη δυνατό να μετρηθούν οι επιδράσεις των μέτρων που βρίσκονται σε εξέλιξη σχετικά με το θαλάσσιο περιβάλλον. Ως εκ τούτου, η ποσοτικοποίηση της μείωσης της πίεσης και η εκτίμηση του κατά πόσο τα ίδια τα μέτρα επαρκούν για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης δεν ήταν δυνατή. Μολονότι αναγνωρίζεται ότι αυτό δεν θα μπορούσε να γίνει για ορισμένα μέτρα λόγω, για παράδειγμα, του κενού γνώσης, η εκτίμηση θα ήταν καλύτερη, αν οι προσπάθειες των κρατών μελών αποτυπώνονταν σε μια συγκεκριμένη αξιολόγηση των θετικών επιπτώσεων για το θαλάσσιο περιβάλλον.

Επιπλέον, παρατηρείται ότι ενώ τα περισσότερα κράτη μέλη αναφέρονται στις περιφερειακές συμβάσεις για τις θάλασσες και σε διεθνείς συμφωνίες που έχουν συνάψει, ορισμένα κράτη μέλη αναφέρουν περιφερειακά σχέδια δράσης και περιφερειακές ή διεθνείς δεσμεύσεις μόνο κατά τρόπο γενικό, χωρίς να διευκρινίζουν τι είδους μέτρα εφαρμόζονται. Και στην περίπτωση αυτή, δεν ήταν δυνατό να προσδιοριστεί τι επιδιώκεται με τα μέτρα αυτά. Στις περισσότερες περιπτώσεις, τα μέτρα δεν αφορούν μια περιφέρεια ή υποπεριφέρεια, αλλά περιορίζονται σε ένα γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής εντός των εθνικών υδάτων.

Συμπεράσματα και συστάσεις

Τα κράτη μέλη έχουν καταβάλει σημαντικές προσπάθειες για την ανάπτυξη των προγραμμάτων μέτρων. Έχουν ενσωματώσει διάφορες εθνικές, ενωσιακές και διεθνείς πολιτικές και διαδικασίες με αποκλειστικό σκοπό την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν επίσης θεσπίσει νέα μέτρα, ειδικά για την αντιμετώπιση πιέσεων που ασκούνται στο θαλάσσιο περιβάλλον, που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα καλύπτονταν, γεγονός που καταδεικνύει την προστιθέμενη αξία της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική. Ωστόσο, για ορισμένες πιέσεις διασυνοριακής φύσης, η έλλειψη περιφερειακού συντονισμού ή συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ οδηγεί, δυνητικά, σε μια κατακερματισμένη και αναποτελεσματική προσέγγιση για την αντιμετώπιση της πίεσης. Στην περίπτωση των πλαστικών θαλάσσιων απορριμμάτων, το πρόβλημα αντιμετωπίζεται πλέον με την ανάληψη δράσης σε επίπεδο ΕΕ, ιδίως μέσω της ευρωπαϊκής στρατηγικής για τα πλαστικά στην κυκλική οικονομία και των επακόλουθων δράσεων.

¹⁰⁷ Για κανένα κράτος μέλος δεν θεωρήθηκε απίθανη η εφαρμογή νέων μέτρων.

Εντούτοις, η αξιολόγηση δείχνει ότι, μέσω των μέτρων που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη, δεν καλύπτονται κατάλληλα όλες οι πιέσεις που ασκούνται στο θαλάσσιο περιβάλλον. Τα ίδια τα προγράμματα παρουσιάζουν διαφορετικά επίπεδα φιλοδοξίας. Η επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης έως το 2020 σ' όλες τις ευρωπαϊκές θαλάσσιες περιφέρειες και για όλα, και τα 11, χαρακτηριστικά ποιοτικής περιγραφής της οδηγίας παραμένει αμφίβολη. Μολονότι είναι γνωστό ότι τα οικοσυστήματα αργούν να ανταποκριθούν στις αλλαγές, αυτό είναι απογοητευτικό, αφού η κύρια υποχρέωση της οδηγίας — η καλή περιβαλλοντική κατάσταση — είναι απίθανο να εκπληρωθεί εμπρόθεσμα. Το 2018 τα κράτη μέλη αναμένεται να υποβάλουν εκθέσεις¹⁰⁸ σχετικά με την πρόοδο της εφαρμογής των προγραμμάτων μέτρων. Με τον τρόπο αυτό θα υπάρχει μεγαλύτερη σαφήνεια για την πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή του συνόλου των μέτρων τους.

Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να υποβάλουν τις επικαιροποιήσεις τους για τον προσδιορισμό της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, των στόχων και της αξιολόγησης της περιβαλλοντικής κατάστασης το αργότερο έως τα τέλη Οκτωβρίου 2018¹⁰⁹. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει τα διάφορα αυτά στοιχεία για να εκδώσει έκθεση εφαρμογής το 2019 στην οποία θα αξιολογείται η πρόοδος¹¹⁰, πριν από την προθεσμία του 2020 για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης.

Εν κατακλείδι, η Επιτροπή εκτιμά ότι απαιτούνται βελτιώσεις — κατά το μάλλον ή ήττον για τις διάφορες χώρες — για όλα τα προγράμματα μέτρων, ώστε να αποτελέσουν το κατάλληλο πλαίσιο για την ικανοποίηση των απαιτήσεων της οδηγίας. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται, ως σύνολο συστάσεων, εφαρμοστέες κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τις αναγκαίες τροποποιήσεις. Ειδικές ανά χώρα οδηγίες παρέχονται υπό μορφή συστάσεων που περιλαμβάνονται στο έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που συνοδεύει την παρούσα έκθεση¹¹¹:

Κατηγορία	Συστάσεις
Μέτρηση της αποτελεσματικότητας: <i>Διεθνείς και περιφερειακές παραπομπές</i>	<p>Για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων, τα κράτη μέλη θα πρέπει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να προσδιορίσουν μέτρα για κάθε θαλάσσια περιφέρεια ή υποπεριφέρεια, για παράδειγμα, μέσω περιφερειακών σχεδίων δράσης· • να εξηγήσουν ποια συγκεκριμένα μέτρα που απορρέουν από περιφερειακές ή διεθνείς πρωτοβουλίες υλοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματός τους και να μην αναφέρονται γενικά σε περιφερειακά και διεθνή σχέδια δράσης·
Μέτρηση της αποτελεσματικότητας	<ul style="list-style-type: none"> • να προσδιορίσουν τα χρονοδιαγράμματα εφαρμογής, την εξασφαλισμένη χρηματοδότηση και τους φορείς που είναι

¹⁰⁸ Άρθρο 18.

¹⁰⁹ Άρθρο 17 παράγραφος 2 στοιχεία α) και β).

¹¹⁰ Άρθρο 20.

¹¹¹ Το παράρτημα της παρούσας έκθεσης (SWD(2018)393) περιέχει περαιτέρω συγκεκριμένα συμπεράσματα και συστάσεις ανά χαρακτηριστικό ποιοτικής περιγραφής και ανά κράτος μέλος.

<p>ητας: <i>Χρονοδιαγράμματα εφαρμογής, χρηματοδότηση και αρμόδιος φορέας</i></p>	<p>επιφορτισμένοι με την εφαρμογή για το σύνολο των μέτρων·</p> <ul style="list-style-type: none"> • να αναφέρουν κατ' εκτίμηση τις εναλλακτικές ημερομηνίες για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, εάν δεν αναμένεται έως το 2020·
<p>Μέτρηση της αποτελεσματικότητας: <i>Σύνδεση με στόχους</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να χρησιμοποιούν συστηματικά τους στόχους ως ορόσημα για την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης μέσω των μέτρων·
<p>Μέτρηση της αποτελεσματικότητας: <i>Σύνδεση με προγράμματα παρακολούθησης</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να συνδέσουν καλύτερα τα μέτρα με τα προγράμματα παρακολούθησης, όταν αυτά επικαιροποιηθούν το 2020, για να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις και, ως εκ τούτου, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα όσον αφορά την επίτευξη των στόχων και καλής περιβαλλοντικής κατάστασης·
<p>Μέτρηση της αποτελεσματικότητας: <i>Ποσοτικός προσδιορισμός των πιέσεων και σύνδεση με τον στόχο της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να προσδιορίσουν ποσοτικά τις πιέσεις στα ύδατά τους και το επίπεδο μείωσης που αναμένεται να προκύψει με τα θεσπιζόμενα μέτρα. Αυτό θα μπορούσε να διευκολυνθεί με περαιτέρω προσπάθειες για να την κάλυψη κενών γνώσης και με τον καθορισμό της μεθοδολογίας για τις εν λόγω εκτιμήσεις σε περιφερειακό επίπεδο ή σε επίπεδο ΕΕ. Αυτός ο ποσοτικός προσδιορισμός θα βοηθήσει επίσης να συνδεθούν τα μέτρα με την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης.
<p>Αντιμετώπιση των πιέσεων: <i>Αντιμετώπιση των πιέσεων που δεν καλύπτονται επαρκώς</i></p>	<p>Για την αντιμετώπιση των πιέσεων, τα κράτη μέλη θα πρέπει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να καλύψουν καλύτερα τις πιέσεις και τις συναφείς ανθρώπινες δραστηριότητες, μεταξύ άλλων: την εισαγωγή μη ενδημικών ειδών από τις θαλάσσιες μεταφορές λόγω βιολογικών εναποθέσεων, την ερασιτεχνική αλιεία, τον εμπλουτισμό με θρεπτικές ουσίες από ατμοσφαιρικές πηγές, τις σωρευτικές επιπτώσεις επιμέρους έργων που αφορούν τις υδρογραφικές συνθήκες, τις εισροές ρυπογόνων ουσιών από ατμοσφαιρικές πηγές, την εισαγωγή μακρο- και μικροαπορριμμάτων στο θαλάσσιο περιβάλλον από παράκτιες και υπεράκτιες δραστηριότητες, και την παραγωγή υποθαλάσσιου θορύβου (καθώς και θερμότητας και ενέργειας, εάν είναι εφικτό) στο θαλάσσιο περιβάλλον από διάφορες πηγές· • να διασφαλίσουν ότι οι επικρατούσες πιέσεις στην ίδια θαλάσσια περιφέρεια ή υποπεριφέρεια καλύπτονται από όλα τα κράτη μέλη στην περιφέρεια·
<p>Αντιμετώπιση των πιέσεων: <i>Χωροκάλυψη για τα είδη και τα ενδιαιτήματα</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να εξασφαλίσουν ευρύτερη γεωγραφική κάλυψη κατά την αντιμετώπιση των πιέσεων που ασκούνται στα θαλάσσια είδη και ενδιαιτήματα, ιδίως στην ανοιχτή θάλασσα, έτσι ώστε τα εν λόγω μέτρα να μη περιορίζονται μόνο στις περιοχές χωροπροστασίας·

<p>Αντιμετώπιση των πιέσεων: <i>Συνδυασμός άμεσων και έμμεσων μέτρων (παρέμβαση έναντι διακυβέρνησης/ευαισθητοποίησης)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να εφαρμόσουν μέτρα που ρυθμίζουν ή κατευθύνουν εκείνες τις δραστηριότητες που έχουν επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον, σε συνδυασμό με πιο οριζόντια μέτρα για τη βελτίωση της διακυβέρνησης, του συντονισμού και για την αύξηση της ευαισθητοποίησης·
<p>Αντιμετώπιση των πιέσεων: <i>Άρθρο 11 έναντι άρθρου 13</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να υποβάλουν εκθέσεις για τη συλλογή δεδομένων και τις προσπάθειες παρακολούθησης στο πλαίσιο των προγραμμάτων παρακολούθησης της οδηγίας-πλαισίου για τη θαλάσσια στρατηγική (άρθρο 11), και όχι στο πλαίσιο του προγράμματος μέτρων (άρθρο 13). Ωστόσο, όταν οι γνώσεις είναι πολύ λίγες για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών μέτρων, είναι σκόπιμο να διευκρινίζονται οι ενέργειες που αναλαμβάνονται μέσω ερευνητικών πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των κενών αυτών·
<p>Αντιμετώπιση των πιέσεων: <i>Σχέση πίεσης-ισχύουσας κατάστασης</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να βελτιώσουν τη διασύνδεση των ομάδων μέτρων που αναφέρονται για τα χαρακτηριστικά περιγραφής πιέσεων με τα δυνητικά οφέλη τους για την ισχύουσα κατάσταση των χαρακτηριστικών περιγραφής, ώστε να είναι δυνατή η συνολική επισκόπηση των επιπτώσεων·
<p>Αντιμετώπιση των πιέσεων: <i>Χωροταξικό πεδίο εφαρμογής των μέτρων</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να καθοριστεί αναλυτικά το χωροταξικό πεδίο εφαρμογής των μέτρων· • να επεκταθεί το χωροταξικό πεδίο εφαρμογής των μέτρων, ώστε να καλύπτονται τα θαλάσσια ύδατα πέρα από τα παράκτια, όπου υπάρχουν πιέσεις·
<p>Αντιμετώπιση των πιέσεων: <i>Εξαιρέσεις</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • να αιτιολογηθούν περαιτέρω οι εξαιρέσεις βάσει του άρθρου 14 που στην αξιολόγηση κρίνονται τεχνικώς ατεκμηριώτες ή εν μέρει τεκμηριωμένες.